

OUD HOORN

nummer 4

27e jaargang,
15 december 2005

In dit nummer o.a:

- Piet de Haan sneuvelde 65 jaar geleden
- Een gevel 'op vlucht' gebouwd
- 'Open dag' in O.I. Pakhuis
- In memoriam Herma M. van den Berg

Kwartaalblad van de Vereniging Oud Hoorn.
 Losse nummers, voorzover voorradig verkrijgbaar tegen betaling van € 4,55 per stuk voor leden en € 5,70 voor niet-leden.

Vereniging Oud Hoorn:

Onder de Boompjes 22
 1621 GG Hoorn
 Tel. 0229-273570
 Tevens voor opgave nieuwe leden
 www.verenigingoudhoorn.nl
 e-mail: info@verenigingoudhoorn.nl

Openingstijden verenigingsgebouw:

dinsdag, donderdag en
 zaterdag 10.00-16.00 uur

Bestuur:

A.G.F. van Weel, voorzitter
 Mevr. P.M. Huisman, secretaris
 F.L. van Iersel, penningmeester
 Mevr. M. Faber-Zwart
 J. Floris
 J. Bronkhorst
 C. Droog

Contributie Oud Hoorn:

minimaal € 20,50 per jaar, inclusief toezending van het kwartaalblad.

Lidmaatschap voor het leven door:

- een éénmalige bijdrage van minimaal € 572,- indien het lid 45 jaar of ouder is, of door:
- een éénmalige bijdrage van minimaal € 409,-, indien het lid 55 jaar of ouder is.

Giro 72 29 54 t.n.v.

Vereniging Oud Hoorn,
 Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn

Redactiecommissie:

L.P.M. Hoogeveen, R. de Knecht,
 B.H.T.J. Leek, H.W. Saaltink,
 F. Uiterwijk, F.L. Zack

Redactie-adres:

Mevr. F. Uiterwijk, Geldersesteeg 27
 1621 LA Hoorn, tel. 0229-210220
 femkeuiterwijk@hetnet.nl

Ereleden:

Mr. dr. B.R. Canneman (1909-1982)
 H. Krijgsman (1914-1990)
 D. Breebaart (1905-2002)
 C. Koppers (1921-1990)
 Mevr. drs. H.M. van den Berg (1918-2005)
 J.L.N. Dijkstra (1930-1992)
 J.M. Baltus (1939-1994)
 J.P.H. v.d. Knaap
 J.E.J. Lamers
 A. de Graaf
 L.P.M. Hoogeveen
 A. Boezaard
 Mevr. F. Uiterwijk

Copyright:

Gehele of gedeeltelijke overname van teksten en/of illustraties uit dit blad is alleen toegestaan na toestemming van de auteur of de redactie van Oud Hoorn.

Productie kwartaalblad:

Vormgeving en pre-press:
 Nyvonco, Heerhugowaard
 Druk: Drukkerij Klaassen B.V., Zwaag

INHOUD

Piet de Haan sneuvelde 65 jaar geleden.....	139
Van de bestuurstafel.....	146
Fotopagina 'Open Dag'.....	150
Drie gezworen kameraden.....	151
In memoriam Herma M. van den Berg (1918-2005).....	152
Met Oud Hoorn het net op.....	154
Klooster Bethlehem blijft een raadsel.....	156
Ramen 35 en de jaarlijkse onderscheiding.....	157
Jaarverslag vereniging Het Carillon.....	159
Een gevel 'op vlucht' gebouwd.....	160
Westfries Museum heeft weer een Rietschoof.....	165
Men vraagt ons.....	166
Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen, verval.....	168
Lezers schrijven.....	176
Het documentatiecentrum van Oud Hoorn.....	177
Monumentenman Henk Zantkuijl 80 jaar.....	178
Inhoudsopgave 2005.....	179
Hoe Hoorn veranderde.....	180

Bij de voorplaat:

Beschermend legt hij zijn handen om zijn jonge vrouw Dora. Het is april 1940: de in Hoorn geboren dienstplichtig sergeant/administrateur Piet de Haan is bij de algehele mobilisatie opgeroepen en gelegerd in Dubbeldam. Om elkaar toch te kunnen ontmoeten, reizen ze ieder voor zich naar Hillegom. Daar woont immers de zus van mevr. Dora de Haan-Bot. Ze waren nog maar sinds 2 juni 1938 gehuwd. Aan het jong geluk kwam in de vroege ochtend van 10 mei 1940 een einde toen Piet de Haan sneuvelde voor zijn vaderland.

Foto's en illustraties:

Archief Westfries Gemeenten, Fam. de Haan, Diana van den Hoogen, J. Plukkel, A.G.F. van Weel, Westfries Museum, F. Zack, G. van der Zel.

Volgend nummer en inleverdatum kopij:

Het volgende nummer (28e jaargang nr. 1) zal omstreeks 15 maart 2006 verschijnen. U wordt verzocht eventuele kopij voor dit nummer uiterlijk 1 februari 2006 in te leveren bij het redactie-adres: F. Uiterwijk, Geldersesteeg 27, 1621 LA Hoorn.

Westfries Museum:

Rode Steen 1, Hoorn (tel. 0229-280022). Geopend: het gehele jaar, maandag t/m vrijdag van 11.00 -17.00 uur, zaterdag en zondag van 14.00-17.00 uur.
 Bureau: Achterom 2-4, 1621 KV Hoorn.

Westfries Archief:

Het streekarchief is gevestigd in het Stadhuis van Hoorn, Nieuwe Steen 1
 tel. 0229 - 252200. Postadres: Westfries Archief,

Postbus 603, 1620 AR HOORN. e-mailadres: awg@hoorn.nl

De studiezaal is geopend van dinsdag t/m vrijdag van 9.00-17.00 uur.

Ná 16.30 uur kunnen geen stukken meer worden aangevraagd.

Avondopenstelling elke tweede en vierde donderdag van de maand van 19.00-21.45 uur.

Na 20.00 uur zal de toegang naar de studiezaal worden afgesloten. Uiteraard is het voor bezoekers wel mogelijk op het gewenste tijdstip te vertrekken.

Museum van de Twintigste eeuw / Maquette Hoorn anno 1650.

(Eigendom van Vereniging Oud Hoorn):

Bierkade 4 en 4a, Hoorn. Geopend: dinsdag t/m zondag van 10.00-17.00 uur.

Piet de Haan sneuvelde 65 jaar geleden

Frans Zack

Dit jaar herdenken wij het feit dat ons land 60 jaar geleden werd bevrijd van de Duitse overheersing. Echter vijf jaar eerder, op 10 mei 1940, werd ons land ongewild in de Tweede Wereldoorlog gestort. Met een door jarenlange bezuinigingen armetierige bewapening en uitrusting werden onze jongens in de strijd geworpen. Voor velen van hen diende de Tweede Wereldoorlog zich al aan in augustus 1939 bij de algehele mobilisatie. Zo ook voor sergeant/fourier Piet de Haan, geboren in de Hoornse boerderij Deus Adjutor aan het Keern. Voor hem duurde de oorlog slechts kort, want hij zou al binnen vier uur sneuvelen voor zijn vaderland.

Het was een gelukkige jonge vader die op 10 september 1907 zijn eerst geboren zoon kwam aangeven op het stadhuis in Hoorn. Het huwelijk van de toen 28-jarige landbouwer Bernardus de Haan en Maria Delemarre werd op 10 september 1907 bekroond met de geboorte van hun zoon Petrus. Kleermaker Klaas Kloet en bakker Laurentius Boots waren getuige van het feit dat vader De Haan zijn zoon kwam aangeven. Na de geboorte van Piet volgden nog Greta, Bernhard, Jan, Edmunda, Harry en de nog altijd in leven zijnde Martien. Het als laatste geboren broertje Antoon overleed helaas al

11 maanden na zijn geboorte. De jonge Piet ging naar de katholieke lagere school die toen nog aan het Nieuwe Noord gevestigd was. Na het doorlopen van de lagere school was het boerenbedrijf van vader De Haan echter niet direct de keuze van Piet. Natuurlijk werd er door hem wel geholpen op het bedrijf maar Piet had andere plannen. Zo toog hij op de woensdagmiddagen naar de heer Roog aan de Draafsingel om zich daar in het boekhouden te bekwamen. Uit die periode herinnert broer Martien zich nog een aardig voorval. "Op een gegeven moment viel er thuis een brief-

kaart op de mat, afkomstig van de heer Roog. Piet kneep hem als een ouwe dief, want hij dacht dat hij iets had uitgehaald dat de heer Roog niet aan stond. Het euvel was echter dat het schrift van de heer Roog absoluut niet te lezen was. Toch maar met de kaart in de hand en de staart tussen de benen richting Draafsingel, waar bleek dat de heer Roog zijn eigen handschrift niet meer kon lezen. Hij kon zich echter wel herinneren dat hij Piet een kaart had gestuurd met de mededeling, dat er de volgende woensdagmiddag geen les zou zijn," vertelt broer Martien die nog altijd kan lachen om dit voorval.

Dienstplichtig

Na het behalen van het boekhouddiploma ging Piet verder studeren en wel voor het Staatspraktijkdiploma boekhouden. Ook dit wist hij met vlag en wimpel te behalen en met deze papieren in de hand kon hij een baan krijgen bij Melkfabriek De Horna aan het Jeurde in Hoorn. Hier werd hij melkcontroleur, waarvoor hij in de winter van 1923/1924 een speciale cursus moest volgen. Dit alles duurde voor Piet niet zo lang, want er was, met al zijn kennis op zak, een financieel iets aantrekkelijker baan te krijgen bij het Landbouwhuis in Alkmaar.

Inmiddels had Piet de Haan de leeftijd gekregen dat hij al dan niet onder de wapenen geroepen kon worden. Hij werd ingeloot bij lichte 1927 en moest zich op 3 januari van dat jaar melden in de Chassé-kazerne in Breda om ingedeeld te worden bij het 4e Regiment Infanterie. De eerste oefening voor dienstplichtigen was in

Boerderij Deus Adjutor aan het Keern te Hoorn: de plaats waar Piet de Haan op 10 september 1907 het levenslicht zag.

die tijd door de vele bezuinigingen teruggebracht van 8 naar 5,5 maand. Ook bestond toen de mogelijkheid om slechts 1,5 maand in actieve dienst door te brengen om vervolgens nog 300 uur in de eigen woonplaats te oefenen. Op 1 mei 1927 werd Piet de Haan gezien zijn opleiding bevorderd tot korporaal.

Met zijn kennis van boekhouden verliet Piet de Haan na 5,5 maand met groot verlof de militaire dienst in de rang van sergeant/fourier. (Voor wie niet op de hoogte is van het militaire jargon: de fourier verzorgt zaken als kleding, schoeisel, dekens en ook bewapening. Deze artikelen liggen opgeslagen 'in ruste' en daarom heet het domein van de fourier 'rustkamer').

Na zijn diensttijd wist Piet een uitstekende baan te bemachtigen als boekhouder/betaalmeester bij de toenmalige 'Coöperatieve Land-,

Donderdag 2 juni 1938: het jonge paar voor het stadhuis van Bovenkarspel, op weg naar het 'Wapen van Bovenkarspel' waar de huwelijksreceptie zou worden gehouden.

Tuinbouw- en Marktvereniging Avenhorn en Omstreken'. Daarbij nam hij als bijbaan tevens de boekhouding van de Mijzenpolder voor zijn rekening. In die tijd had hij

ook Dora Bot uit Bovenkarspel leren kennen die bij haar oom, slager Konijn op het Grote Noord, wel eens wat assisteerde. Martien, de broer van Piet de Haan, werkte

In de winter van 1923/1924 nam Piet de Haan met goed gevolg deel aan de cursus melkcontroleur. Hier zien we Piet staande als zesde van rechts temidden van docenten en andere cursusgangers.

bij deze slager als knecht. Piet zag wel wat in Dora en samen gingen ze o.a. naar de kermis in Hoorn en zo kregen ze verkering en al spoedig zouden zij zich gaan verloven. Op 2 juni 1938 werd in Bovenkarspel het huwelijk voltrokken tussen Petrus de Haan en Theodora Petronella Maria Bot. Vader Bot had een bouwbedrijf in Bovenkarspel en bouwde in Avenhorn een fraaie nieuwe woning voor dochter en schoonzoon. Er lag een zonnige toekomst voor het jonge paar in het verschiet, die echter verstoord zou worden door de waanzinnige ideeën van een ex-korporaal van het Regiment Schickl Gruber van de Bavaria Infanterie, c.q. Adolf Hitler.

Opgeroepen

Op 2 maart 1939 kreeg Piet bericht van de burgemeester dat hij zich gereed moest houden voor een mobilisatie-oproep. De lastgeving van Piet, die was opgenomen in zijn militaire zakboekje, gaf aan dat hij zich bij mobilisatie moest melden op het Fort De Bilt aan de Biltchestratweg in Utrecht. Dit tussen 1816 en 1819 gebouwde fort maakte samen met andere forten

LEGITIMATIEBEWIJS

Houder dezes, de *dpl. Fourier de Haan P.*
 maakt deel uit van de militaire bezetting van Vak Biltstraat.

(*M.C. -I-28 R.I.*)

Handtekening v/d houder: *P. de Haan*

De Vak-commandant:
 o/l De Luitenant-adjutant,
D. J. R. Buisman

N° 000835

D. J. R. BUISMAN

Het door Piet de Haan ondertekende legitimatiebewijs uit de tijd dat hij gelegerd was in Fort De Bilt in Utrecht.

met namen als Aan de Klop, De Gagel, Blauwkapel, Vossegat en fort bij Rijnauwen deel uit van de Hollandse Waterlinie.

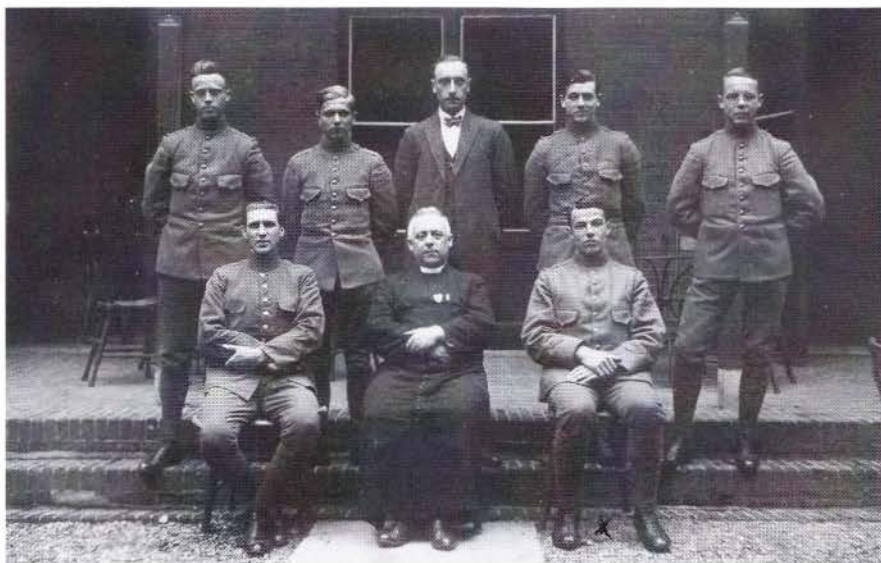
Bij de algehele mobilisatie, die van kracht werd op 28 augustus 1939, vond een ware volksverhuizing plaats van zo'n 150.000 dienstplichtige militairen die werden opgeroepen. Het ging hierbij om de lichteningen van 1924 tot en met 1938. De lichtening 1939 was op dat moment al onder de wapenen.

Voor Piet de Haan betekende zijn lastgeving dat hij naar Utrecht moest afreizen. Na zijn opkomst aldaar werd sergeant/fourier Piet de Haan benoemd tot sergeant/administrateur en vervolgens ingedeeld bij de staf van MC - 1 - 28 R.I. (Mitrailleur-Compagnie van het 1e Bataljon van het 28e Regiment Infanterie).

Tweede Wereldoorlog

Op 1 september 1939 vielen Duitse troepen Polen binnen, hetgeen tevens het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog betekende. Het onderdeel van Piet de Haan werd in paraatheid gebracht en na enkele maanden overgeplaatst naar Dubbeldam ter verdediging van de Vesting Holland. De commandopost van MC - 1 - 28 - R.I., onder bevel van majoor Van Hoek, was gelegerd in de villa Amstelwijck op het gelijknamige landgoed in de toenmalige gemeente Dubbeldam. In deze strategisch gelegen villa was de commandopost annex telefooncentrale ingericht ter verdediging van de nabij gelegen Moerdijkbruggen en Het Eiland van Dordrecht.

Het nog altijd bestaande buiten

Lichtening 1927: kersverse korporaals poseren op 1 mei 1927 samen met een geestelijke voor het Katholiek Militair Tehuis in Breda. Uiterst rechts op stoel Piet de Haan.

met de naam Amstelwijck heeft een historie die teruggaat naar het begin van de 17e eeuw. Het landgoed diende als buitenhuis voor welgestelde families zoals de bekende familie Trip (Van het Trippenhuis in Amsterdam) die oorspronkelijk uit Dordrecht kwam. Dit huis werd rond 1866 afgebroken maar de bijbehorende hoeve bleef grotendeels bestaan. De buitenplaats Amstelwijck besloeg ooit vele hectaren en blonk in de vroege twintigste eeuw uit door moderne bedrijfsvoering op landbouwgebied.

Het huidige Amstelwijck werd rond 1900 gebouwd als buitenhuis in opdracht van de zeer bemiddelde familie De Roo. Deze familie woonde in Dordrecht op de buitenplaats Weizigt en had zeer veel grond in bezit.

Na het vertrek van de familie De Roo heeft het gebouw enige tijd als klooster dienst gedaan. Het huidige hoofdgebouw werd in 1921 gesticht om dienst te doen als klooster voor de Congregatie van de Kleine Zusters van Sint Jozef.

Villa Amstelwijck, gelegen in de toenmalige gemeente Dubbeldam. Het buiten was na de algehele mobilisatie in 1939 commandopost geworden van de MC - 1 - 28 Regiment Infanterie. Op het balkon genieten enkele militairen van het voorjaarsweer. Weldra zou echter deze rust zeer wreed verstoord worden.

De commandopost

In die dagen waren de meeste militairen die op of rond de villa dienst deden ingekwartierd in pensions, bij burgers of in scholen te Dubbeldam of soms zelfs te Dordrecht. De officieren en onderofficieren in pensioen of bij burgers en de manschappen in

gevorderde schoollokalen. Zo ook Piet de Haan die door zijn rang als onderofficier was ingekwartierd bij de Dubbeldamse familie Van der Made. Dubbeldam was in die jaren nog een zelfstandige gemeente maar werd in 1970 opgeslokt door het nabijgelegen Dordrecht waarvan het nu een wijk is. Dagelijks gingen de militairen op de fiets op pad van hun inkwartieringsadres naar het landgoed en de daar gelegen villa. De villa en de kazematten in de omliggende tuinen werden bemand door ongeveer 70 militairen. Na de Duitse inval in Noorwegen en Denemarken op 9 april 1940 stond men hier vanaf 13 april in stelling.

De aanval

In de vroege ochtend van de 10e mei werden de bewoners van Dordrecht en de omliggende gemeenten opgeschrikt door hevig vliegtuiglawaai. Hier en daar klonk ook het geluid van mitrailleurs en kanongebulder. Burgers en militairen liepen half gekleed of soms nog in nachtgewaad op straat, niet wetende wat ze overkwam.

In december 1939 was Piet de Haan nog gelegd in Fort De Bilt te Utrecht. Daar was het ook dat Sint Nicolaas werd ingehaald. Temidden van twee vaandrigs begeven de Sint en twee Pieten zich op weg naar de kantine. Uiterst rechts loopt sergeant/administrateur Piet de Haan.

Na deze overschrijding van de Nederlandse grenzen werden grote groepen Duitse parachutisten gedropt in de omgeving van Den Haag, Hoek van Holland, Rotterdam en Delft. Ook Dordrecht en de Moerdijkbruggen vormden het doel van de Duitse luchtlandingstroepen. Het plan was om deze bruggen onbeschadigd in handen te krijgen. Om half vijf, op de 10e mei, werd het 1e bataljon van het 1e Fallschirmjägerregiment gedropt bezuiden van de Zuidendijk te Dubbeldam. Ook Piet de Haan werd op deze vroege 10e mei wreed uit zijn slaap gewekt. En ook hij wist natuurlijk niet wat er precies aan de hand was. In overleg met de familie waar hij was ingekwartierd, besloot hij de fiets te pakken en zich naar villa Amstelwijck te begeven. Als er werkelijk iets aan de hand was, kon hij de daar gelegen militairen niet aan hun lot overlaten, was hij van mening.

De Duitsers waren op dat moment geland bij Willemsdorp en op tal van andere plaatsen op het Eiland van Dordrecht. Het grootste deel van deze parachutisten trok na de landing noordwaarts, richting de bruggen bij Zwijndrecht. Op hun

weg daarheen kwamen ze onvermijdelijk over het landgoed Amstelwijck. De verdediging van de villa had slechts de beschikking over een zware mitrailleur en verder alleen karabijnen en handvuurwapens. In de loop van dit gevecht werden de verdedigers steeds meer ingesloten en met handgranaten bestookt. Dit is tevens het moment van sneuvelen van Piet de Haan, die zich in een kazemat bevond. Het was toen ongeveer 08.00 uur in de ochtend. De commandant, majoor Van Hoek, werd door een exploderende handgranaat getroffen en was geruime tijd bewusteloos.

Kort na de capitulatie en ook na de Tweede Wereldoorlog werden diverse verslagen van de strijd en gevechtsrapportages opgemaakt. In zijn verslag van de gevechtshandelingen schrijft 1e luitenant M. Trouwborst al in 1940 o.a. de volgende passage: "Toen later bleek, dat groepen parachutisten om het park van Amstelwijck waren heengetrokken en daar aan de andere zijde dan waar ik mij bevond Amstelwijck aanvielen, heb ik op last van C. - 1 - 28 - RI mijn opstellingsplaats moeten prijsgeven om bij een ander bedreigd punt

Enkele weken na de capitulatie werden de gesneuvelden tijdelijk herbegraven op de Algemene Begraafplaats van Dubbeldam. Het graf van Piet de Haan zien we uiterst links. Een sergeant brengt een laatste groet aan zijn gevallen collega's.

stelling te nemen. Op deze (laatste) opstellingsplaats zijn de stukscommandant en de opvolger stukscommandant zwaar gewond geraakt. Eén van de bedieningsmannschappen werd licht gewond. Te ca. 09.30 uur waren de parachutisten aan alle zijden het park Amstelwijck binnengedrongen. Na een kort handgemeen, hetwelk aan onze zijde vele gewonden veroorzaakte heeft C - 1 - 28 RI last tot overgave gegeven."

Van de staf van 1 - 28 - RI sneuvelen in totaal 5 man, waaronder dus Piet de Haan. Verder waren er ongeveer 20 gewonden. Het restant van de bezetting van villa Amstelwijck werd gevangen genomen en afgevoerd naar het dorp Moerdijk. Vanuit de Hoekse Waard had een (verzwakte) compagnie van III - 34 - RI nog een poging ondernomen om Amstelwijck te ontzetten maar dat was niet gelukt.

Hoe ging het verder?

Mevrouw De Haan-Bot en de ver-

Aanvankelijk werden de militairen die gevallen waren bij de verdediging van villa Amstelwijck begraven naast de bierkratten in de achtertuin van het buiten.

dere familie bleven lange tijd in het ongewisse over hetgeen Piet overkomen was. Na ongeveer 14 dagen besloot vader De Haan, samen met Dora, de echtgenote van Piet, de reis naar Dubbeldam te ondernemen. Daar hoorden ze bij de familie Van der Made, waar Piet ingekwartierd was geweest, wat hem was overkomen.

Martien, de broer van Piet, was ook opgeroepen en gedurende de meidagen gelegerd in Fort Erfprins te Den Helder. "Daar was ik kok en wij stonden in de vroege ochtend van die 10e mei op het dak te kijken naar de aanvallen op vliegveld De Kooy. Wij hadden onze witte kokskleding aan en vormden zo een wel erg opvallend doel. Daarom kregen we dan ook de waarschuwing ons wat gedekter op te stellen.

Na de capitulatie van Nederland kwam ik er achter dat men al dagen niets van mijn broer Piet had gehoord. In de stad hoorde ik echter al fluisteren dat de schoonzoon van Bot ook was gesneuveld. Toen wist ik wel genoeg maar ik durfde het nog niet aan mijn vader te vertellen," aldus de inmiddels 86-jarige Martien de Haan.

Veldgraf in tuin

Nadat Piet de Haan was gesneuveld, kreeg hij in eerste instantie samen met zijn gesneuvelde maten een veldgraf in de tuin van Villa Amstelwijck. Hier stonden de kruisen naast de kratten van Heineken die herinnerden aan betere dagen. In een later stadium werden de gevallen herbegraven op de Algemene Begraafplaats te Dubbeldam. Aanvankelijk wilde vader De Haan het stoffelijk overschot van zijn zoon Piet laten herbegraven op de R.K. begraafplaats aan de Drieboomlaan in Hoorn. Dora, de weduwe van Piet, was hier faliekant tegen: "Hij hoort daar in Dubbeldam, samen met

Kort na de Tweede Wereldoorlog was het graf van Piet de Haan niet herkenbaar als zijnde dat van een gesneuvelde militair. Vader de Haan had een fraaie steen op het graf laten plaatsen door de Hoornse steenhouwer Vogelpoel. Nu ligt Piet de Haan, samen met zeventien dienstmakkers, begraven op een speciaal gedeelte van de Algemene Begraafplaats te Dubbeldam.

zijn vrienden die ook sneuvelden." Vader Piet vond echter dat er dan wel een behoorlijke steen op zijn graf geplaatst moest worden. De Hoornse steenhouwer Vogelpoel kreeg opdracht om dit werk uit te voeren. Deze fraaie steen heeft het graf van Piet gedekt tot aan het moment dat er in opdracht van de Oorlogsgravenstichting op de begraafplaats aan de Zuidendijk een speciaal vak werd ingericht voor de gesneuvelde militairen. Hier liggen de 18 gevallen nu alweer vele jaren zij aan zij en zijn de stenen die de graven dekken allen gelijkvormig zoals b.v. ook op de Grebbeberg. Bovendien draagt een monument aan de ingang van de begraafplaats de namen van de gevallen. Het is op deze plaats dat de Oranjevereniging Dubbeldam jaarlijks op 4 mei de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog herdenkt.

Plaquette

Ter nagedachtenis aan Piet de Haan werd in 1954 een plaquette onthuld aan de muur van de toenmalige veiling in Avenhorn. Het bericht dat hun boekhouder was gesneuveld had op de leden van de veiling diepe indruk gemaakt. Op 5 april 1940 vierde de vereniging het 25-jarig bestaansfeest en had Piet de Haan verlof weten te krijgen om dit gebeuren bij te wonen. Daarom kwam zo kort daarna het bericht van zijn overlijden extra hard aan.

In de jaren dat hij als boekhouder/betaalmeester werkzaam was voor de Coöp. Land-, Tuinbouw- en Marktvereniging Avenhorn en Omstreken heeft Piet de Haan zich bijzonder verdienstelijk gemaakt.

De toenmalige burgemeester van Avenhorn, mr. Diepenveen, bracht dit bij de onthulling van de plaquette onder woorden: "Ook uw marktvereniging heeft door het verscheiden van de heer De Haan een gevoelig verlies geleden. Wij allen hebben de heer De Haan gekend als een zeer bekwaam, plichtsgetrouw en humaan mens, steeds bereid een ieder met raad en daad terzijde te staan. Als burger dezer gemeente genoot hij achting van een ieder. Ik ben er diep van overtuigd, dat de figuur van de heer De Haan bij ons allen in dankbare herinnering zal blijven voortleven.

Te zijner nagedachtenis en als posthume waardering voor al hetgeen de heer De Haan voor uw vereniging heeft betekend, heeft deze gemeend in dit gebouw, waar hij zoveel vruchtbare arbeid schiep een gedenkplaat te moeten aanbrengen. Ik moge deze plaat onthullen en daaraan de wens verbinden dat deze gedenksteen nog in lengte van dagen de herinnering aan de heer De Haan levendig moge houden."

Herinneringen

In de jaren na de Tweede Wereldoorlog heeft mevrouw De Haan-Bot meer dan 50 keer het graf van haar gesneuvelde man bezocht. Vele jaren deed zij dat samen met de nog in leven zijnde voormalige militairen van wat toen 1 - 28 - Regiment Infanterie was. "Nu is er vrijwel niemand meer van hen in leven en is men gestopt met deze reüniebijeenkomsten," aldus mevrouw De Haan.

Ook is zij al vele jaren lid van de Bond voor Militaire Oorlogsslachtoffers. Bij haar 50-jarig lidmaatschap ontving zij de gouden medaille van deze bond. Eerder was ze al bij haar 40-jarig lidmaatschap gehuldigd met een herinneringsmedaille. Op 1 juni 1949 werd het Oorlogsherinneringskruis met de gesp 'Nederland mei 1940' posthuum toegekend aan Piet de Haan.

De nu 96-jarige mevrouw Dora De Haan-Bot woont inmiddels alweer 17 jaar in Hoorn. Haar riante appartement biedt uitzicht over het Hoornse Hop en veel foto's en andere attributen herinneren nog aan haar man Piet de Haan. In de

nog altijd bestaande villa Amstelvijk is nu het kantoor van een bouwbedrijf gevestigd. Het park rond het landgoed werd ondanks vele protesten volgebouwd met kantoorvilla's. In een stukje verwilderde tuin vindt men nog altijd vier Nederlandse bunkers van voor WO II. In één ervan is in mei 1945 een grote lading explosieven (500 Duitse anti-tankmijnen) door 'een samenloop van omstandigheden' tot ontploffing gekomen. Bij deze explosie kwam een Nederlandse verzetstrijder om het leven. Deze zwaar beschadigde bunker ligt weggezaakt in de bosjes. De andere bunkers zijn nog intact maar dichtgemetseld. Het nabijgelegen industrieterrein te Dubbeldam draagt ook de naam Amstelvijk. In de vijf oorlogsdagen van mei 1940 sneuvelden 2341 Nederlandse militairen. De in Hoorn geboren dienstplichtig sergeant/administrateur Piet de Haan was één van hen.

Met dank aan:

Mevr. D. de Haan-Bot, Hoorn
De heren G. en B. de Haan,
Hoorn.

De laatste rustplaats van Piet de Haan op de Algemene Begraafplaats aan de Zuidendijk te Dubbeldam. Kort geleden was ik in de gelegenheid om samen met mijn echtgenote bloemen te leggen bij zijn graf.

De heren M. en B. de Haan,
Westerblokker.
Westfries Archief, Hoorn.
De heer H. Groenman,
Heerenveen.
Lkol b.d. E. H. Brongers,
Wijnandsrade.
Dr. A. P. van Vliet, (Nederlands
Instituut voor Militaire Historie)
Den Haag.
Mevr. R. Quadackers en
de heer Hogevar (Defensie-,
Archieven-, Registratie- en
Informatiecentrum) Kerkrade.
Oorlogsgravenstichting, Den Haag.
Vereniging Oud Dordrecht
(mevr. E. van Heiningen).

Bronnen:

Doodenwacht bij onze gevallen en,
G. H. Hoek, 2e druk, (Zomer en
Keuning's, Wageningen, 1945).
Opmars naar Rotterdam (deel 1),
E.H. Brongers, (Hollandia, Baarn,
1983).
Dordt open stad, J. A. van der Vorm
(1970).
Grebbeinie, E. H. Brongers, 9e druk
(Hollandia, Baarn, 1990).

De plaquette ter herinnering aan Piet de Haan werd in 1954 onthuld en is nog altijd te zien in Avenhorn.

Van de bestuurstafel

A.G.F. van Weel, voorzitter

De contributie blijft dezelfde in 2006

De vereniging heeft het afgelopen jaar de nodige investeringen gedaan in de verbouw van het Oost-Indisch Pakhuis alsmede in de herinrichting daarna. Met beide ontwikkelingen zijn aanzienlijke bedragen gemoeid geweest. Desondanks is er geen reden om de jaarlijkse bijdrage voor het kalenderjaar 2006 te verhogen. Deze blijft het komend jaar € 20,50, inclusief toezending van het kwartaalblad. Wij zijn daar blij mee en we denken dat alle leden daarmee kunnen instemmen.

Bij dit kwartaalblad heeft u de acceptgirokaart ontvangen voor de contributie 2006. Wij vertrouwen erop dat u ook nu weer op korte termijn uw bijdrage zult overmaken. Oud Hoorn is een actieve historische vereniging en kan alleen met de hulp van u allen het monumentale belang van de stad actief blijven uitdragen en verdedigen. De vereniging groeit en bloeit van de nieuwe initiatieven, dat mag u van ons verwachten. Mogen wij dan van u verwachten dat u de acceptgiro snel invult? Alvast hartelijk dank voor uw medewerking.

Het Oost-Indisch Pakhuis heropend!

We hebben er erg lang op moeten wachten, maar eindelijk is het zover: het verenigingsgebouw van Oud Hoorn heropent haar deuren. De bezoeker aan het VOC-pakhuis aan Onder de Boompjes/Pakhuisstraat heeft gemerkt dat het deel van Oud Hoorn flink is uitgebreid en vernieuwd. De uitbreiding betreft de z.g. nieuwe

expositieruimte langs de Pakhuisstraat. Deze nieuwe ruimte krijgt een multifunctionele bestemming: tentoonstellingen, kleine (lunch)lezingen, flinke (gidsen)vergaderingen, ckv1-bijeenkomsten met leerlingen, een besloten receptie, een inspraakbijeenkomst, kortom alles waarvoor die nieuwe 65 vierkante meter voor de vereniging kan worden gebruikt. U zult gemerkt hebben dat de winkelruimte opnieuw is ingericht, dat het documentatiecentrum is verplaatst en uitgebreid en dat de werkgroep beeldbeheer vaste nieuwe werkplekken heeft gekregen. De toiletruimte is uitgebreid, de ruimte naast de keuken heeft een nieuwe bestemming gekregen, de kastruimte is vergroot, (zelfs met een brandvrij exemplaar) en er is een nieuwe etalage gekomen. Voortaan laten we de ruitjesramen aan de voorzijde vrij zodat het zicht op de winkel met haar nieuwe schappen voor de boeken goed blijft. Al deze vernieuwingen zijn het resultaat van de inzet van heel veel vrijwilligers. Het bestuur is hen daar dankbaar voor.

Alle leden hebben in week 46 op het huisadres de uitnodiging gekregen om op de Open Dag van zaterdag 26 november een kijkje te komen nemen in ons Oost-Indisch Pakhuis, het verenigingsdeel van het grotere VOC-pakhuis. Velen zijn komen kijken. Zij hebben niet alleen kennis kunnen nemen van alle vernieuwingen, maar hebben tevens de speciale openingstentoonstelling 'De historie van het VOC-pakhuis', samengesteld door voormalig bestuurslid Marit Veerman, kunnen aanschouwen. Marit is diep in het onderwerp

Mevrouw Marit Veerman, oud-bestuurslid, krijgt een bos bloemen aangereikt door Ton van Weel vanwege haar grote inzet bij het samenstellen van de tentoonstelling over het O.I. Pakhuis.

gedoken en heeft de onderzoeksresultaten op bijzonder fraaie en toegankelijke wijze geëxposeerd. Daarmee heeft zij de vereniging een dienst bewezen die verder reikt dan de actualiteit.

Nu resteert alleen nog de gevelrestauratie van het linker pakhuis en het nakomen van de gemeentelijke belofte voor extra opslagruimte daarachter.

Oud Hoorn in beweging – het vervolg

Tijdens de goed bezochte najaarsledenvergadering van 15 oktober jl. heeft het bestuur bij monde van bestuurslid Coen Droog verslag gedaan van de finale gespreksresultaten zoals die met de vrijwilligers zijn besproken op 21 september in Huis Verloren. Op de onderdelen Organisatie, Werkwijze en Communicatie zijn ver-

beterpunten voorgesteld die in goed onderling overleg zijn overgenomen. Het bestuur is blij dat er draagvlak is voor zijn voorstellen en met het eindresultaat van dit traject. De gesprekken zijn in een prima sfeer verlopen. Hieruit ontleent het bestuur vertrouwen dat ook qua interne organisatie en afstemming de juiste sprong voorwaarts is gemaakt. Grote dank aan een ieder die heeft deelgenomen aan dit proces.

De tweede actie betreft de rapportage van de werkgroep 'organisatie'. Tijdens diezelfde najaarsledenvergadering heeft werkgroepvoorzitter Dick Louwman aan de hand van de brief van 25 augustus (bijlage bij de agenda van de vergadering) de resultaten van de werk-

groep aan de vergadering gerapporteerd. Op een enkel onderdeel (bijv. de ideale bestuurssamenstelling) heeft hij de opvatting van de aanwezige leden gepeild. Aan het eind van zijn betoog is op voorstel van de werkgroep een z.g. Commissie Statuten samengesteld. De heren Beemsterboer, Louwman en Schaper zijn bereid daarin zitting te nemen. Deze commissie heeft tot taak om op basis van de eigen bevindingen en de reacties van de leden tijdens de najaarsledenvergadering voorstellen te doen tot wijziging van de statuten. Deze voorstellen zullen worden besproken in de voorjaarsledenvergadering van 2006. Deze vergadering wordt gehouden in de Oosterkerk op dinsdagavond 19 april 2006.

In het derde verbetertraject zijn gedurende de afgelopen maanden dusdanige vorderingen gemaakt dat het eind 2005 kan worden afgerond. Het dagelijks bestuur heeft samen met de eindredacteur van het boek 'Hoorn en de Zee', mevrouw Anita Muller, na overleg met de auteur van het hoofdstuk over de Hoornse scheepsbouw, een erratum verzorgd. Dat erratum wordt als bijlage gestopt in de nog te verkopen exemplaren van het boek. Degenen die het boek reeds bezitten, kunnen vanaf dinsdag 10 januari 2006 een gratis exemplaar van het erratum afhalen in het Oost-Indisch Pakhuis.

Het Academisch Centrum voor Tandheelkunde Amsterdam heeft vrijdag 2 december jl. haar nieuwe

De Kadernota

Zeer recent heeft Hoorns college van B & W de uitgangspunten voor het toekomstige bestemmingsplan Binnenstad Hoorn gepresenteerd in de z.g. Kadernota. U treft deze nota aan op www.hoorn.nl. U klikt bij het bericht over de nota aan: lees verder... en vervolgens op het woord Kadernota in het rood.

De eerste reactie van het bestuur op deze nota kunt u lezen op onze eigen website: www.oudhoorn.nl. Een snelle reactie van het bestuur was geboden daar de gemeenteraad de Kadernota in haar vergadering van 15 november zou vaststellen. Onze snelle reactie heeft er in ieder geval toe geleid dat er politiek draagvlak lijkt te bestaan tegen de grootschalige samenvoeging van panden om grote winkeloppervlakten mogelijk te maken. In de reactie zelf juicht het bestuur toe dat er een bestemmingsplan Binnenstad komt. Het plaatst wel enige kanttekeningen bij een aantal uitgangspunten. Onze reactie centreert zich rondom de geringe aandacht voor het monumentale karakter van de binnenstad en het feit dat de beleidsmatige achtergrond sterk economisch getint is. Oud Hoorn pleit ervoor dat de binnenstad als cultureel erfgoed als uitgangspunt wordt genomen voor het nieuwe bestemmingsplan. Nergens klinkt door dat de grootste kwaliteit van onze stad de historische kwaliteit is. Vooralsnog een gemiste kans, vindt Oud Hoorn.

De nota gaat zes weken de inspraak in. Deze sluit op 3 januari 2006. Erg ongelukkig de inspraak over zo'n belangrijk onderwerp te organiseren in de drukke decembermaand. Op verzoek van Oud Hoorn was de gemeente gelukkig bereid de inspraaktermijn te verlengen tot eind januari. Van die verlenging gaan we gebruik maken, mede in het kader van het 'nieuwe' vrijwilligers- c.q. communicatiebeleid.

Uitnodiging

Het bestuur roept de leden op voor een bijeenkomst om met elkaar van gedachten te wisselen over de uitgangspunten van de z.g. KADERNOTA

op woensdagavond 11 januari 2006 om 20.00 uur in de nieuwe zaal in het Oost-Indisch Pakhuis.

U zult begrijpen dat het bestuur zeer benieuwd is naar de opkomst op deze avond. Bovendien is het spannend te zien in hoeverre onze nieuwe ruimte geschikt is voor bijeenkomsten als deze.

onderkomen in het VOC-pakhuis officieel in gebruik genomen.

De Publicatiestichting

Bas Baltus

In aansluiting, u had niet anders verwacht, op de restauratie en het opnieuw in gebruik nemen van het VOC-pakhuis, heeft de Publicatiestichting Bas Baltus deel 12 van de Bouwhistorische Reeks uitgegeven onder de titel: 'Het VOC-pakhuis in Hoorn' – 'van peperbaal tot tandartsstoel'. Deze nieuwe uitgave (128 blz.) beschrijft de geschiedenis van het pakhuis vanaf de bouw in 1606 tot de restauratie en de ingebruikname van 2005. De auteurs Gerdien de Galan, Janneke Groot en Boudevijn van Langen vormen een driemanschap. Het eerste exemplaar is op donderdag 1 december 2005 overhandigd aan wethouder Van Es, o.a. verantwoordelijk voor de portefeuille gemeentelijke eigendommen.

Oud Hoorn heeft 75 exemplaren van deze nieuwe uitgave gekocht van de stichting. Sinds zaterdag 3 december is het boek verkrijgbaar in het Oost-Indisch Pakhuis tegen de prijs van € 20,- (winkelprijs).

Doordat alle aandacht de afgelopen maanden is uitgegaan naar deel 12 in de Bouwhistorische Reeks, zijn de twee andere uitgaven, gepland voor 2005, enigszins in de verdrukking geraakt. De vrijwilligersstichting Bas Baltus doet haar uiterste best om de boekjes over Hoornse gevelstenen en Hoorns monumentaal groen in 2006 uit te brengen.

Een geslaagd wandelseizoen

De gidsen van Oud Hoorn hebben er met z'n allen ook dit jaar weer een geslaagd seizoen van gemaakt. Afgezien van de tweede wandeling, de z.g. havenwandeling die vanwege het bijzonder slechte

weer door slechts 24 belangstellenden werd gevolgd – een absoluut dieptepunt? – namen aan de andere zes wandelingen steeds 150 à 200 belangstellenden deel. Goede bezichtigingen, onder andere van het Logegebouw aan de Binnenluiendijk, vormden wederom de krenten in de pap. Dank aan de vrijwilligers, dank aan de toezichthouders. De gidsen hebben hun seizoen afgesloten met de traditioneel eigen excursie. Dit maal werd een bezoek gebracht aan Amersfoort. Tijdens de slotvergadering zijn de eerste gedachten geuit over speciale wandelingen in Hoorns jubileumjaar 2007.

Coördinator Hieke Stapel en haar rechterhand Trudy de Rooy hebben te kennen gegeven met hun taak te willen stoppen. De vereniging zal afscheid van hen nemen tijdens de voorjaarsledenvergadering van 2006.

De Hoornse Monumentenkalender 2006

De inmiddels in brede kring bekende Hoornse Monumentenkalender 2006 is er weer. Dit keer heeft hij als onderwerp: Vernieuwende architectuur in Hoorn tussen 1900 en 1930. De kalender is te koop in het Oost-Indisch Pakhuis voor € 12,50.

De tiende editie laat zien dat er begin 20ste eeuw bijzonder aansprekende architectuur is ontworpen voor de stad. De periode van de jongere bouwkunst (1850-1940) heeft in Hoorn juweeltjes opgeleverd die van bijzonder cultuurhistorische waarde zijn. De Hoornse bouwkunst uit de periode 1900-1930 wordt gekarakteriseerd door een flinke variatie in bouwstijlen: Jugendstil, chaletstijl, rationalisme, Amsterdamse School, kubistisch expressionisme en allerlei mengvormen daartussen. In de kalender treft u enkele hoogtepunten uit

deze periode aan. Samen geven zij een goed beeld van de diversiteit en dynamiek van de architectuur in het eerste kwart van de 20ste eeuw.

Via hun contactman ontvangen alle Oud Hoorn-vrijwilligers de komende weken deze kalender uit dank voor hun inspanningen het afgelopen jaar. Ook dat is nieuw beleid.

Bestaand beleid is de nieuwjaarsborrel voor de vrijwilligers bij het begin van het nieuwe jaar. In 2006 is die bijeenkomst gepland in het Westfries Museum op zondag 8 januari a.s. De heer Carel de Jong zal die middag ingaan op de kwaliteiten van nieuwe collecties die de gestolen oude hebben vervangen.

Hoorn, 650 jaar stad

Voor de mens er zijn dijken bouwde, was West-Friesland een laag, drassig en ontoegankelijk gebied dat voortdurend door de zee werd overspoeld. Zo'n 2000 jaar geleden moet de omgeving van Hoorn overeenkomst hebben vertoond met het huidige Waddengebied in Noord-Nederland: een min of meer onbegroeid gebied waarin door erosie van het zeewater geulen waren uitgesleten.

De eerste Hollandse steden ontstonden aan een verkeersweg die noord en zuid verbond op de z.g. hoge 'geestgronden', de zandgrond achter de duinenrij. Aan die weg lagen de hoofdsteden van de vier kwartieren van het graafschap: Dordrecht (stadsrecht dateert waarschijnlijk van vóór 1200), Delft (stadsrecht 1246), Leiden (1206) en Haarlem (1245). Daar kan Alkmaar, dat haar stadsrecht in 1254 verkreeg, nog aan toegevoegd worden.

In de 13e eeuw kreeg de bevolking de dijkbouw beter onder de knie. Daardoor konden er steden in de

lagere delen van het gewest gebouwd worden, zowel op als aan de dijken: Amsterdam (1306), Gouda (1272), Schoonhoven (1280) en Gorinchem (1322).

De West-Friese steden behoren tot een volgende generatie, met uitzondering van Medemblik waar archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat de nederzetting al zo'n duizend jaar geleden een plaats was met een zekere economische betekenis.

Hoorn is de jongste stad van West-Friesland. In 1357 kreeg de stad stadsrechten van Willem V., of beter gezegd: kocht zij tegen betaling van 1550 schilden, een munt ter waarde van anderhalve gulden. Door deze stadsrechten mocht de stad er een eigen rechtsbestel op na gaan houden, was ze vrij om te doen en te laten wat zij wilde.

Secretaris Nelleke Huisman verte-

Bestuurslid Jaap Bronkhorst heeft als begeleider van de verbouwactiviteiten vele uurtjes in en om het Pakhuis doorgebracht. Daarvoor verdient hij alle hulde!

genwoordigt Oud Hoorn in de speciaal voor de viering opgerichte stichting Hoorn 650 jaar stad. Zij

heeft in het stichtingsbestuur de portefeuille Geschiedschrijving. De stichting presenteert zich uitgebreid op de eigen website: www.hoorn650.nl Op de maandelijkse bestuursvergadering van Oud Hoorn staat de viering de komende tijd steeds op de agenda.

Oud Hoorn feliciteert!

Het Lokaal Compliment, de West-Friese vrijwilligersprijs 2005, is dit jaar gegaan naar de medewerkers van het Huis van Oud in Wognum. De vrijwilligers van de historische stichting De Cromme Leeck hebben met de restauratie van het woonhuis en de stallen van het Huis van Oud, het pand uit 1878 aan de Grote Zomerdijk 33, de Wognumse geschiedenis doen herleven. Oud Hoorn bedankt alle vrijwilligers voor hun inzet wat betreft het behoud van het plaatselijk cultureel erfgoed in Wognum.

GEZOCHT: NIEUWE VOORZITTER

Vanwege het aanstaande vertrek van de huidige voorzitter – in de loop van 2006 – is de vereniging op zoek naar een opvolger.

Wij zoeken kandidaten, die beschikken over:

- brede kennis van en ervaring in het sociaal culturele werkveld in Hoorn e.o.
- kennis van of affiniteit met de cultuurhistorie van het stedelijk erfgoed
- bestuurservaring
- communicatieve vaardigheden in woord en geschrift.

Voorts verwachten wij van u dat u in staat bent om:

- een aanspreekpunt te zijn voor leden en vrijwilligers
- voldoende oog te hebben voor alle belangen binnen de vereniging en daarbuiten
- de vereniging naar buiten toe goed te presenteren
- de prominente rol van de vereniging in Hoorn e.o. te handhaven en waar nodig te versterken.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de secretaris van de vereniging, Nelleke Huisman, tel. 23 45 58 ('s-avonds) of via e-mail: nellekehuisman@planet.nl.

Schriftelijke reacties tot uiterlijk 15 januari 2006 aan het bestuur van de Vereniging Oud Hoorn, t.a.v. de secretaris, Onder de Boompjes 22, 1621 GG Hoorn. U kunt desgewenst anderen dan uzelf als kandidaat voordragen.

De tentoonstellingsruimte in het O.I. Pakhuis officieel in gebruik genomen

Alle leden kregen een uitnodiging in de bus om op 26 november j.l. een kijkje te komen nemen in het O.I. Pakhuis. De officiële opening met toespraakjes en bedankjes vond om half elf 's morgens plaats. Na afloop van de dag bleken er zo'n 400 mensen van de gelegenheid gebruik te hebben gemaakt om de mooie tentoonstelling over de geschiedenis van het O.I. Pakhuis te bekijken en met een drankje wat met elkaar te praten. Hieronder staat een aantal foto's om e.e.a. te illustreren.

Voorzitter Van Weel houdt zijn openingstoespraak.

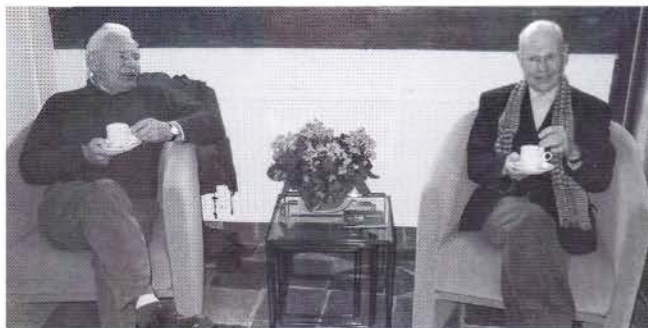
Mevr. Bax van St. Stadsherstel biedt ingelijste kaart van Blaeu aan.

Bloemen voor: J. Wester, administrateur en W. Wiggelaar, gastvrouw.

Giel v.d. Zel jr. en sr., Femke Uiterwijk, Roger Tonnaer in gesprek.

De heren Sijm en de Graaf wijden het nieuwe zitje in.

Jan Speets (midden) geeft uitleg over fotocollectie van Oud Hoorn.

Bestuurslid Coen Droog verzorgt de catering.

Het echtpaar Mantel bewondert de tentoongestelde foto's.

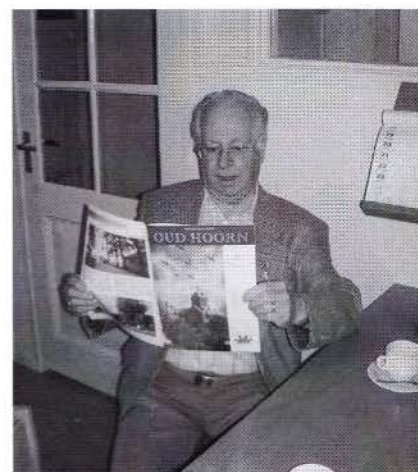
Drie gezworen kameraden

Diana van den Hoogen

Op donderdag 22 september j.l. brachten Wim Bongers (uit Canada), zijn broer Louis Bongers (uit Apeldoorn) onder leiding van vaste bezoeker Jaap Wiggers (uit Hoorn) een bliksembezoek aan ons Oost-Indisch Pakhuis, waar gastheer Henk Halsema hen voorzag van koffie en een 'krantje', lees kwartaalblad. De heren haalden naar hartelust jeugdherinneringen op aan hun schooltijd in het Hoorn van voor, tijdens en vlak na de Tweede Wereldoorlog. Louis wist te vertellen, dat een goede Duitser niet toestond dat omstanders de omgekomen bemanningsleden van de verongelukte vliegtuigen (zie kwartaalblad 15 sept. 2005) onder de puinhopen weghaalden. Dat moest met respect

voor de doden gedaan worden. Jaap verklaarde waarom de bommen niet geëxplodeerd waren en hoe het scherpstellen van de bommen gebeurde als het doelwit in zicht was. Wim vroeg zich hardop af of er iemand zou reageren op zijn vraag wie het lichten van het gezonken Rode Kruisbootje had gezien. (kwartaalblad september, pag. 134)

Maar waar waren toch die mooie boekenkasten gebleven die zij bij een eerder bezoek hadden gezien? Ik troonde ze mee naar de naastgelegen Documentatie- en Beeldbeheerruimte, waar de week ervoor door de verbouwing nog chaos heerste. Zij vonden de lege boekenkasten al prachtig. Laat staan hoe geweldig het zou zijn als

Wim Bongers verdiept zich in het kwartaalblad van juni 2005.

onze documentalist en bibliothecaris Christ Stoffelen het Oud Hoorn boekenbezit weer een plaatsje zou hebben gegeven.

Jan Speets legde enthousiast uit namens de werkgroep Beeldbeheer wat er met oude én nieuwe foto's van Oud Hoorn gebeurt. En dat nog wel op de plek waar zijn moeder vroeger groente haalde en nu haar zoon met moderne apparatuur probeert het visuele geheugen voor de toekomst te behouden. Een half uurtje is zo om en Jaap had de grootste moeite om de broertjes Bongers los te weken van Oud Hoorn en mee te krijgen naar hun oude Mulo-school op Onder de Boompjes. Daar moesten ze uiteraard foto's maken.

Even later zagen we door het raam (dat is nu mogelijk) het trio door de Pakhuisstraat wandelen naar de parkeergarage aan 't Jeudje; hoe Hoorn veranderde!

Oud Hoorn ontving Wim, Louis en Jaap drie echte Horinezen en vrienden voor het leven: *wherever they are, wherever they go!* (of misschien: waar zij ook gaan of staan).

'Oud Hoorn' op bezoek bij de vereniging Oud Hoorn: v.l.n.r.: Jaap Wiggers, Henk Halsema, Wim Bongers en Gerard Bongers.

In memoriam Herma M. van den Berg (1918-2005)

A.G.F. van Weel

Van onschatbare waarde voor Hoorn, deze bevolgen en statige wetenschapper die in de jaren vijftig van de vorige eeuw aan de basis staat van Hoorns monumentale status.

Op 29 september bereikt Oud Hoorn het bericht dat mevrouw drs. Herma van den Berg, kunsthistorica, is overleden op 87-jarige leeftijd. Dinsdag 4 oktober is zij begraven in Bilthoven.

Ons land verliest meer dan een

deskundig beschrijver van monumenten. Het verliest een krachtige vrouw die zich in de wereld van architecten, onderzoekers en bouwkundigen een zeer gerespecteerde positie verwerft. Zij sluit met recht een tijdperk af. De stad Hoorn verliest de vrouw die aan de wortel staat van stads monumenteninventarisatie en – beschrijving. Oud Hoorn verliest een zeer gewaardeerd erelid dat tot op hoge leeftijd, reizend vanuit haar woon-

plaats Utrecht, haar betrokkenheid toont bij de vereniging. Zo zijn er niet veel meer.

Na haar gymnasiumopleiding kiest zij als hoofdvak kunstgeschiedenis met als bijvakken archeologie en architectuur. In 1942 – midden in de oorlog – doet zij haar doctoraal. Een jaar eerder organiseert de drieëntwintigjarige in het Amsterdams Stedelijk Museum de tentoonstelling: 'In Holland staat een huis', over een eeuw interieur-ontwikkeling.

Kort na de bevrijding treedt zij in dienst bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, toen nog in Den Haag. Hier werkt zij tot haar pensionering. In 1947 ziet de Rijksdienst de noodzaak in van de inventarisatie, registratie en beschrijving van Nederlands monumentenbezit. De oorlog eist ook haar monumentale tol.

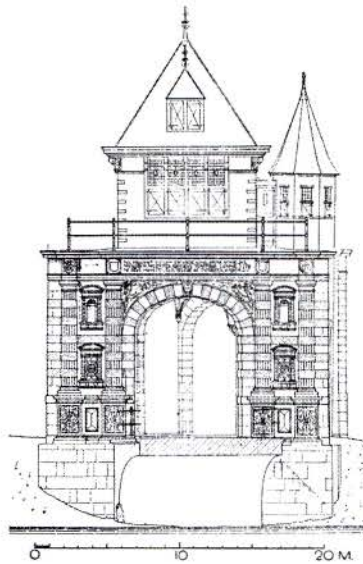
Haar eerste opdracht, een waarlijk grootse taak, is het samenstellen van de Geïllustreerde Beschrijving van wat in West-Friesland, Tessel en Wieringen nog aanwezig is op het gebied van Monumenten van Geschiedenis en Kunst, de titel van het boek dat in 1955 verschijnt. Anno 2005, een halve eeuw nadien, heeft dit standaardwerk niet aan kracht ingeboet. Op fiets en brommer exploreert zij de omgeving van Hoorn in. 's Avonds werkt zij in het Doelenhotel in de Achterstraat haar potlood-aantekeningen uit. Gegevens worden haar aangereikt door Johan Kerkmeijer (*De historische schoonheid van Hoorn – eerste druk in 1941*), Taco Mulder, stadsarchivaris, professor Ozinga en Pieter Nootboom. De laatste maakt de foto's voor het

28 maart 1992. Begraafplaats Driehuis-Westerveld: mevrouw Herma van den Berg en onze toenmalige voorzitter Bas Baltus brengen met anderen n.a.v. het 75-jarig bestaan van onze vereniging een bezoek aan het graf van de heer J.C.Kerkmeijer, in 1917 oprichter van Oud Hoorn.

boek. Zelf schrijft zij later met grote waardering over haar speciale band met de stadsarchivaris. "Wat drijft zo'n meisje met zo veel begeesterde belangstelling voor mannelijke onderwerpen?" Haar autoriteit groeit en raakt onomstreden. De rijkscommissie accepteert haar inventarisatie en redengevende omschrijvingen van de Hoornse panden voor de rijkslijst. In 1961 legt zij de Hoornse gemeenteraad de strekking van de Monumentenwet uit doet zij de betekenis van de rijkslijst uit de doeken.

Begin jaren zestig verplaatst haar werkterrein zich van noordwest Nederland naar het echte noorden. Met ongelooflijk veel energie, liefde en doorzettingsvermogen werkt zij in Friesland en Groningen aan de inventarisatie, selectie en registratie van monumenten. Met Wiert Berghuis vormt zij een duo, met haar vaste wetenschappelijke medewerkers een netwerk vol discussie over historische bouwwerken. Binnen de rijksdienst doen de nodige verhalen de ronde over hoe zij met het Landbouwschap en de boeren in het noorden van doen heeft over de eventuele bescherming van een boerderij of boerderijcomplex. Werelden van verschil moet zij overbruggen maar ze is overtuigd van de kracht van haar argumenten. Begin jaren zeventig keert zij terug tot het werk aan de Geïllustreerde Beschrijving. Achter elkaar verschijnen er nieuwe delen in deze reeks, afgewisseld door bijdragen in tal van tijdschriften. Door haar bijdragen aan de vervaardiging van De Nederlandse Monumenten van Geschiedenis en Kunst verwerft zij zich een blijvende plaats in de Nederlandse monumentenbeschrijving. Haar werkwijze is gedegen, tegenwoordig zeggen we een beetje oneerbiedig ouderwets. Zelf

Tekening van de Oosterpoort uit het standaardwerk, samengesteld door Herma van den Berg.

noemt zij deze 'oude' methode de enig juiste, de enig doorleefde. De beschrijving komt tot stand via een bouwproces. Eerst de historische data over het object (het pand), dan een nauwkeurige beschrijving. Een potentieel monumentaal pand beschrijven is een vak, sommigen zeggen een kunst. Herma is op beide terreinen thuis. Van professor Vogelsang leert zij gedetailleerd beschrijven, als kunsthistoricus van de 'oude stempel' kent zij de diepere lagen. Tegenwoordig krijgt het beeld – de foto – meer aandacht dan de tekst. Niet erg wetenschappelijk, vindt mevrouw Van den Berg.

Haar bibliografie is indrukwekkend en dwingt respect af: van Naaldwijk tot Noordelijk Oostergo, van Schellinkhout tot Utrecht. Deze boeken- en artikelenlijst bevindt zich sinds kort in ons verenigingsgebouw.

In de najaarsledenvergadering van november 1990 ontvangt zij uit handen van voorzitter Bas Baltus het erelidmaatschap van de Vereniging Oud Hoorn. Zij beschouwt het erelidmaatschap als

een hulde én een waardering voor het instituut Geïllustreerde Beschrijving. Sindsdien zien we haar weer meer in Hoorn. Zo is zij op 28 maart 1992 aanwezig op het kerkhof van Driehuis-Westerveld als Oud Hoorn eerbetoon betuigt aan de man die 75 jaar daarvoor aan de wieg staat van de vereniging: Johan Christiaan Kerkmeijer. Kenmerkend voor haar blijvende professionele interesse is het volgende voorval. Bij een bezoek in 1991 heeft zij aanmerkingen op de kleur en de uitstraling van de kronen in de Oosterkerk. Volgens haar dienen deze geпоetst te worden. De aanwezige bronskleur komt doordat de kronen lange tijd niet geпоetst zijn en zeker niet doordat er een laagje brons op het gele koper is aangebracht. Er komt zelfs een expert uit Deventer aan te pas om het gelijk van Herma te bewijzen. Deze geeft haar, mede op basis van schilderijen uit de zeventiende eeuw, gelijk: geelkoperen kronen behoren te worden geпоetst. Dat kan helemaal geen kwaad, zeker wanneer het bij eenmaal per jaar blijft.

De laatste keer dat we haar echt spreken is op 11 oktober 2003 in de Oosterkerk. Zij krijgt bij die gelegenheid de goud-zilveren erespeld opgespeld. 'De vereniging kan op haar blijven rekenen' spreekt zij bij die gelegenheid.

Herma M. van de Berg is niet meer. Velen zien haar als afstandelijk en noemen haar soms Hare Majesteit. Die velen hebben haar niet echt gekend. Onder die professionele beroepshouding schuilt een vrouw die verrassend open, eerlijk en makkelijk benaderbaar is. Eigenzinnig, dat zeker, maar mag dat als pionier in een mannenwereld. Voor monumentaal Hoorn is die eigenzinnigheid in ieder geval onbetaalbaar geweest.

Met Oud Hoorn het net op

Jan Floris

*December 2000 schreef ik een kritisch artikel 'Voor Oud Hoorn het net op' in het kwartaalblad. De vindbaarheid van de Hoornse historie op het wereldwijde internet liet toen veel te wensen over. In de afsluitende alinea stelde ik dat met veel tijd en continuïteit er veel kon gebeuren om bijvoorbeeld fotoarchieven te ontsluiten en de communicatie van werkgroepen te ondersteunen. In onderstaand artikel beschrijf ik hoe-
ver we gekomen zijn.*

De start

Frans van Iersel deed vanuit het bestuur een oproep in het kwartaalblad om een werkgroep Internet op te richten. Hier kwam een groep van 10 leden op af, met kennis van de historie van Hoorn en kennis van Internet. Christian Takes deed samen met Lars Runnenberg (2design) de basis van de techniek, waar we nog steeds profijt van hebben. De domeinnaam www.oudhoorn.nl in bezit van de familie Stumpel, is na 5 jaar aan de vereniging overgedragen. Er is gestart met de domeinnaam www.verenigingoudhoorn.nl. De naam www.oudhoorn.nl wordt nu ook gebruikt.

De globale inhoud

1. De website heeft aan de linkerzijde een menu, met de rubrieken: Nieuwsarchief, Vereniging, Ontstaan van Hoorn, Stadswandelingen, Kerken, Bedrijven, Kwartaalblad, Winkel, Gestelde vragen en Oud Hoorn-links.
2. In het middendeel van de website worden 3 verkorte actualiteiten met doorlees-mogelijkheid, weergegeven, met daaronder 7 items en een verwijzing naar het nieuwsarchief. Daaronder treft u al klikkend op een blauw blokje een teller aan die het bezoek aan de website aan geeft.
3. Aan de rechterzijde zijn drie

menublokjes weergegeven:

- Data activiteiten (lezingen, wandelingen, ledenvergaderingen, ledenexcursie e.d.)
- een wandeling m.b.t. religieuze beelden in het Frans, Duits en Engels.
- recent geplaatst.

De navigatiemogelijkheden:

- In de rubrieken is een eventueel submenu steeds rechts in een blokje weergegeven.
- Soms word d.m.v. blauwe tekst een verwijzing/woordverklaring opgenomen.
- Een zoekfunctie op het voorblad, waarmee de rubrieken actualiteit, van het bestuur, activiteiten en gestelde vragen worden doorzocht op het ingevulde woord.
- In de rubriek Kwartaalblad is een zeer bijzondere zoekfunctie opgenomen, waarmee de index van de kwartaalbladen en de samenvattingen op de website wordt doorzocht en titel, auteur en kwartaalblad wordt weergegeven.
- Op de voorpagina is een link opgenomen naar de beeldbank van <http://oudhoorn.geschiedenisbank-nh.nl> Hier treft u een eerste deel van de fotocollectie van de werkgroep Beeldbeheer aan. Samen met het Museaal Historisch Perspectief wordt hier een provinciaal Giga-groot

archief aangelegd wat gevuld wordt door alle historische verenigingen van Noord-Holland.

De werkgroepen

- De werkgroepen en vertegenwoordigingen zijn net als statuten, notitie vrijwilligersbeleid e.d. te vinden in de rubriek Vereniging. Op dit moment zijn de werkgroepen Bestuur, Beeldbeheer en Website doorgelinkt met informatie over hun activiteiten. We plaatsen graag de activiteiten van andere werkgroepen. In de rubriek Vereniging staan ook de vertegenwoordigingen van de vereniging in divers overleg beschreven: Monumentencommissie, Stichting Bas Baltus, Stichting Kerkmeijer de Regt, de Hoornse Schouw, Open Monumentendag. Ontbrekende informatie plaatsen we graag en gemelde fouten worden hersteld.
- De Stadswandelingen, lezingen en ledenexcursie plaatsen hun persberichten in Data Activiteiten.
- De winkelrubriek heeft sinds kort een mooiere vormgeving en een door de winkelgroep zelf te onderhouden overzicht met afbeeldingen van de artikelen.
- Het kwartaalblad wordt in een goed doorzoekbare index weergegeven. Het is de bedoeling de index die nu terugloopt van 2005 tot 1997, tot het jaar van oprichting op te nemen. De laatste jaren heeft de redactie steeds een samenvatting van het zojuist verschenen kwartaalblad voor de site aangeleverd. E.e.a. is mede gebaseerd op de gedrukte index van Arie van Zoonen. De

index is nu gevuld met de gegevens vanaf 1997 tot heden.

Wat is het nut van de website?

- Snelle berichtgeving in de rubriek Actualiteit en Data-activiteiten.
- De rubrieken Kerken, Stads-wandelingen en Bedrijven vormen een mooie kennismaking met de historie van Hoorn. In de rubriek Bedrijven ontsluiten we ook eerder in het Kwartaalblad geplaatste verhalen. Een soortgelijke rubriek wordt ontwikkeld m.b.t. scholen. Er komt een tijdbalk die de Hoornse onderwijs-geschiedenis, vanaf de Latijnse school, met literatuurverwijzingen weer gaat geven. Er volgen dan beschrijvingen van de Hoornse scholen.
- In de rubriek van het bestuur wordt correspondentie van het bestuur aan bijvoorbeeld de Gemeente weergegeven.

- In de rubriek Vereniging kunnen o.m. lezen welke werkgroepen en vertegenwoordigingen er zijn, de statuten het vrijwilligersbeleid etc.
- We hebben via de mail vele positieve berichten van leden en (nog) niet-leden ontvangen over de geboden informatie en foto's. Vaak heeft dit ook tot een lidmaatschap geleid.

Webstatuten

- Al doende hebben we geleerd de website in te richten. We zijn zo ook elkaar gaan binden aan een aantal afspraken, welke we vastgelegd hebben in een soort redactiestatuut, wat we webstatuten noemen.
- Hierin staat bijvoorbeeld: We werken in een afgesproken huisstijl, we werken niet met commerciële banden. Het toetsingskader vinden we in de doelstelling van de vereniging,

de statuten en de nota vrijwilligersbeleid. We willen gevonden worden via Nederlandstalige zoekmachines en op relevante verzamelpagina's.

Toekomstplannen?

- Met meer auteurs en technici doorgaan om meer verenigingsinformatie en Hoornse historie te ontsluiten. (Bijvoorbeeld het materiaal van de werkgroep Beeldbeheer).
- Meer rubrieken maken die zelfstandig door werkgroepen van de vereniging onderhouden kunnen worden.
- 'Hoornse geveltypen en bouwstijlen' die door Frans Kwaad zijn ontwikkeld op een privésite, worden opgenomen in de huisstijl van de vereniging te vinden op www.oudhoorn.nl.
- De website is en blijft een aanvulling op de ledeninformatie van het kwartaalblad.

MUSEAAL & HISTORISCH PERSPECTIEF NOORD-HOLLAND

ERFGOEDCURSUSSEN VOORJAAR 2006

Het schrijven van een biografisch portret
Op zoek naar de verdwenen middenstand
Algemene introductie op de archieven van de rijksoverheid
in het Noord- Hollands Archief
Beeldmateriaal in het Noord-Hollands Archief
als bron voor lokale geschiedenis
Bronnen voor lokale geschiedenis in het
Noord-Hollands Archief (19e eeuw)
Bronnen uit de Franse Tijd in het Noord-Hollands Archief
Genealogie
Andere meer beroepsmatige cursussen worden ook in 2006 gegeven.

1, 8, 15 en 22 april in Haarlem.
8, 15, 22 en 29 mei in Haarlem.

16 januari in Haarlem.

4 maart in Haarlem.

21 en 28 januari en 4 en 11 februari.
13 en 20 maart in Haarlem.
maart 2006 in Alkmaar.

Inlichtingen voor alle cursussen zijn te verkrijgen bij de
Stichting Museaal & Historisch Perspectief Noord-Holland
Diakenhuisweg 45B
2033 AP Haarlem
tel.: 023-5531498

Klooster Bethlehem blijft een raadsel

Frans Zack

Midden in het land vond men een bruggenhoofd, dat laat zien dat er een gracht rond het klooster heeft gelopen.

Als scherven echt geluk zouden brengen dan had de gemeentelijke archeologische dienst al vele keren de bij het klooster Bethlehem behorende kapel gevonden. Enkele weken geleden begon de dienst met opgravingen aan de Bangert in de hoop resten te vinden van dit klooster. Inmiddels heeft men ontdekt dat dit klooster van gigantische afmetingen moet zijn geweest. Volgens de overlevering zou er bij het klooster ook een kapel hebben gestaan maar die blijft voor alsnog onvindbaar.

Op maandag 14 november j.l. hield de archeologische dienst voor genodigden 'open huis' op het werkterrein. Belangstellenden konden kennis maken met de gigantische hoeveelheid vondsten die de grond hier heeft prijsgegeven. Deze vondsten bestaan hoofdzakelijk uit scherven van potten, kruiken, schalen en andere gebruiksvoorwerpen. Veel van deze vondsten zijn gedaan in rijk gevulde afvalkuilen en met afval gedichte slo-

ten. Het vondstenmateriaal laat er geen twijfel over bestaan dat men hier te maken heeft met een religieuze leefgemeenschap.

Het nonnenklooster Bethlehem dat hier ooit heeft gestaan werd in 1475 gesticht door pastoor Van Slappendorp, samen met mr. Gerrit en een zekere Jan. Oorspronkelijk bood het plaats aan acht zusters.

Aanvankelijk behoorden de zusters tot de Orde van Sint Franciscus maar na enige tijd gingen zij over naar de Orde van Sint Augustinus. Het klooster heeft slechts zo'n honderd jaar bestaan. Na de reformatie werd een deel van de opstallen in gebruik genomen als boerderij.

Men ging er altijd van uit dat het om een vrij klein klooster moest zijn gegaan. Men baseerde dit op basis van waarnemingen die werden gedaan in de jaren '60 van de vorige eeuw. Ook na het proefonderzoek dat werd gedaan in 2003 ging men uit van deze gedachte.

Achteraf gezien is dit niet zo verwonderlijk daar restanten van het klooster veelal summier en verstoord waren. Nu men pas echt ging graven bleek dat het klooster veel groter moest zijn geweest dan men ooit had gedacht. De sporen beperken zich echter tot over vele tientallen meters te volgen uitbraaksleuven met baksteenpuin, enkele waterputten en resten van muurwerk.

Opmerkelijk was ook de vondst van een bruggenhoofd ver van de openbare weg. Dit uit gemetselde stenen vervaardigde fragment wijst er op dat er ooit rond het klooster een gracht heeft gelopen.

Speciaal voor de bezoekers had men de meest interessante vondsten uitgesteld. Zo kon men hier een bijzondere kruik, zalfpotjes, fragmenten van beeldjes, een pelgrimshoorn en een bijzonder fraaie schaal bewonderen.

Nan Kluit van de Historische Vereniging Blokker sprak de wens uit dat er iets bewaard zal worden van het klooster. In de toekomst kan de voorbijganger door uitleg op een paneel meer aan de weet komen over de plaats waar het klooster ooit gestaan heeft.

Vrijwilliger Jo Maas geeft uitleg over de gevonden voorwerpen, waaronder enkele zéér bijzondere stukken.

Ramen 35 en de jaarlijkse onderscheiding

Femke Uiterwijk

Binnen het 'Hoornse Rondje' is de Ramen nog steeds één van de mooiste woonstraten. Vlakbij de hoek van de Gedempte Turfhaven staat een midden-18e eeuwse pand met een mooie met houtsnijwerk versierde deur. Ook de consoles, de ondersteuning van de daklijst, zijn in deze Lodewijk XV-stijl uitgevoerd. Ooit in 1734 kocht Nicolaas Langereys, wijnkoper te Hoorn, drie pandjes die op die plek stonden. Tegenwoordig worden ze 'de Plemp' genoemd. Een eeuw eerder bezat de Doopsgezinde Gemeente, 'de Plemp' geheten, op diezelfde plek een aantal bezittingen. Hoogstwaarschijnlijk komt de naam daarvandaan. Wat de naam 'Plemp' betekent, is niet bekend. Mogelijk heeft de Doopsgezinde Gemeente één van de of een gedeelte van hun eigendommen op die plek als schuilkerk gebruikt. Nicolaas Langereys liet na 1775 een 'nieuw' pand maken met achter de nieuwe voorgevel de oude bebouwing.

Van 1918 tot 1926 is de Hanzebank in het pand gevestigd geweest, daarna wordt de begane grond de gelagkamer van een café. In 1959 wordt het pand door C.J. Conijn verbouwd tot bakkerij en winkel. Het pand is dan al rijksmonument. De jaarlijkse onderscheiding van onze vereniging voor een persoon of instelling die zich heeft ingezet om het Hoorns monumentenbestand te behouden, ging dit jaar naar de eigenaren van het bovenbeschreven pand aan de Ramen 35. Hieronder volgt de toespraak die onze voorzitter uitsprak tijdens de najaarsledenvergadering naar aanleiding van deze onderscheiding:

"Het is altijd een feestelijk moment, het uitreiken van de jaarlijkse onderscheiding aan een persoon of instelling die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt op het terrein van Hoorns monumentenzorg dan wel geschiedschrijving of historisch onderzoek. Vorig jaar viel die eer te beurt aan de heer Klaas Bakker die tegen alle winden in toch het enorm verwaarloosde pand Oude Doelenkade 27 opknapte.

We gaan dat straks met eigen ogen zien.

Nu draagt het bestuur een geheel ander pand voor. Wie kocht er nooit een ijsje bij Conijn?

De heren Edwin Jongewaard, Kees en Emile Jong (beiden zwagers van Edwin) hebben ervoor gezorgd dat het rijksmonument Ramen 35 is omgezet in vier starters-appartementen. Hierbij zijn zij, samen met architect Peter Benjamins, zorgvuldig omgegaan met de

Ramen 35. Vier appartementen boven de winkelruimten: een onderscheiding waard!

monumentale elementen in het pand. Misschien zegt u bij het voorbijgaan: "Er is niets gebeurd aan de buitenzijde" en dat klopt en dat is maar goed ook, vinden wij. Teveel zien we grote snijvoegen in de plaats komen van de smalle onopvallende streepvoeg.

Oud Hoorn heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat zij een groot voorstander is van meer woningen boven winkels, vooral in de binnenstad. De stad blijft zo ook in de avonduren (be)leefbaar met een zekere sociale controle. Wij verfoeien uit de grond van ons hart leegstand, ook boven winkels, zeker wanneer die geaccentueerd wordt door stalen rolluiken voor de benedengevel. We zien dat nog te veel. Groot probleem blijft evenwel de ontsluiting van de woningen op de 1^e en 2^e verdieping. De woningen in Ramen 35 zijn ontsloten door het ruimen van een decennia lang verscholen steeg. In die steeg werd, vanaf drie meter hoogte, een uitwendig trappenhuis gebouwd. Een creatieve oplossing om de woningen te bereiken zonder de kapper en de bloemenwinkel beneden lastig te vallen.

Voorz. Van Weel leest de tekst van het gevelbordje. De heren Jongewaard en Jong luisteren toe.

Dat er voor dit soort projecten subsidies waren, in het kader van de samenwerking tussen de gemeente Hoorn, Intermaris en het Maastrichtse bureau acquiReal, daar kwamen de drie heren pas veel later achter. De ware Horinees Edwin Jongewaard, opgegroeid boven de voormalige garage van Zentveld en Van Breemen op het Jeudje, zag wel wat in het pand voor zijn gezin. Aanvankelijk was het veel te duur, had het geen achterom en verkeerde het in zeer slechte staat. Daar kwam in januari

2003 een fikse brand overheen. Nog meer verpaupering, nog meer verloedering. Bij Edwin bleef het vuur branden en samen met Kees en Emile (de maatschap) tekent hij de koopovereenkomst in november 2003. Daarvoor had hij al voor 40 mille aan brandreparaties aan het dak laten verrichten. De verbouwing zelf kost dan nog maar een kwart miljoen. Het oorspronkelijke houtskelet en de originele spanten blijven intact, de z.g. 'krommen' worden gerespecteerd. Het idee om er met een gezin te gaan wonen wordt losgelaten. Er komen vier appartementen. Het eerst inpandig ontworpen trappenhuis gaat niet door: het doorzagen van de oorspronkelijke balkenlaag vindt de monumentencommissie niet goed. De oplossing ligt buiten! Een vondst! Vergadering, vindt u het goed dat we vandaag het pand Ramen 35 en zijn eigenaren de Oud Hoornonderscheiding verlenen? Beste Edwin, Kees en Emile, willen jullie naar voren komen. Oud Hoorn feliciteert jullie vandaag met dit prachtige resultaat en onderscheidt jullie daarbij van harte. Ontvang bloemen en het z.g. 'schildje met tekst' en beloof dat jullie dat een goede plaats aan de gevel geven."

TEKST OP GEVELBORDJE, RAMEN 35

In 1734 koopt Nicolaas Langereys, wijnkoper te Hoorn, drie panden aan de westzijde van de Ramen genaamd 'de Plemp'. De Doopsgezinde Gemeente 'de Plemp' had in de eeuw daarvoor op dezelfde plek een aantal bezittingen. De huidige gevel dateert uit het derde kwart van de 18e eeuw. Van 1918 tot 1926 is de Hanzebank in het pand gevestigd. Daarna verbouwt men de begane grond tot de gelagkamer van een café. In 1959 wordt het pand verbouwd tot bakkerij met winkel. Ondertussen verwerft het gebouw de status van rijksmonument.

Op 5 januari 2003 brandt de bovenverdieping uit. Twee jaar later wordt deze gerestaureerd met behoud van de nog resterende spanten en het houtskelet. In het kader van het gemeentelijk beleid 'Wonen boven winkels' worden er vier appartementen in gerealiseerd. Daartoe wordt aan de zijgevel in de steeg een nieuwe opgang gemaakt.

Vereniging Oud Hoorn 2005

Jaarverslag vereniging Het Carillon

Albert de Graaf

Niet onverwacht, maar met enige zorg, namen we in 2004 afscheid van onze voorzitter Jos Bakker. Op uiterst correcte en niet minder diplomatieke wijze heeft hij de vereniging gedurende tien jaar geleid. Daar mag oprechte dank voor worden betoond. Tja en dan is er de zorg, u vast niet onbekend: wie kan en wil de taken over nemen?

Gelukkig konden we op onze algemene ledenvergadering, gehouden op 27 april 2005, de heer L.L. Overbeek als bestuurslid voorstellen, tevens bereid zijnde het voorzitterschap over te nemen. Dat behoefde geen speciale stemming! Alle aanwezige leden waren blij dat we het verenigingswerk kunnen continueren en wat Rens Overbeek betreft, in hoge mate stimuleren.

De bestuursleden, met steun van stadsbeiaardier en adviseur hadden ook weer het nodige te redigeren. Het concertboekje vroeg veel aandacht. Dat was ook het geval inzake het samenstellen van een verantwoord en gevarieerd concertprogramma, in overleg met de gastbeiaardiers. Dan waren er speciale bespelingen ter gelegenheid van het festival Oude Muziek Nu en van de Open Monumenten Dag. Aangenaam overleg met de Doopsgezind-Remonstrantse Gemeente aangaande het openstellen van de fraaie bijbelse tuin achter het Foreestenhuis als luistertuin; en hetzelfde organiseren voor de luistertuin achter het Statengement aan de Nieuwstraat en een zucht van verlichting dat alles weer naar genoegen loopt.

Natuurlijk reken je dan niet met bliksemingslag in de Grote Kerktoren, waarbij alle apparatuur

Sergej Gratchev, beiaardier uit Rusland.

onklaar raakt! De Gemeente Hoorn verleende echter op adequate wijze hulp en liet ons niet in de steek. Snel functioneerde alles weer naar behoren en daarvoor oprechte dank aan de betrokken ambtenaren ten stadhuize!

De concerten mochten zich in een redelijke belangstelling verheugen. Der traditie getrouw verzorgde Frits Reynaert het openingsconcert. Daar zat een welluidende golving in, maar liefst oplopende van J.S. Bach (1750) via Johan Adriaenssen (1950) tot Willem Vogel (1972).

Een suite 1 in G, het Oslo Diftikon, fugato en koraal over 'Wij moeten Gode Zingen' vat het alles maar in klokkeklanken samen!

Frank Deleu, stadsbeiaardier van Kortrijk en Menen speelde ingetogen werk van John Dowland en Sylvius Leopold Weiss, ook machtig te eindigen met het 'Wachet auf, ruft uns die Stimme'.

"Maar dat betreft toch muziek voor luit en orgel," roept u uit. Zeker, doch hoor dan maar eens wat ons klokkenspel in dit opzicht te bieden heeft!

Dat kwam helemaal tot uiting toen Sergej Gratchev uit Privolzhsk in Rusland het stokkenklavier ging beroeren. Wijd en zijd werd zijn virtuoos spel beluisterd en gewaardeerd. Het Rus-

sische lied 'To ne veter vetku klonit' met 'Avondklokken' van Aleksander Alabiev ten gehore gebracht op ons Hoornse carillon maakte grote indruk op de luisterraars.

Sergej liet ons weer iets horen van de oertijd, zo schoon verborgen in de Russische muziek en op metaal tot klinken gebracht.

Adolph Rots, stadsbeiaardier van Groningen, uiteraard van de Martinitoren, verzorgde het slotconcert.

Op een wonderstille septemberavond klonk glashelder een sonate van Jacobs Wilhelm Lustig op onnavolgbare wijze voortgezet met een aantal musicalmelodieën: 'Make up my heart' uit de musical 'Starlight Express', 'Music of the Night' uit 'The Phantom of the Opera' om dan tot sluiting over te gaan met een Kaerligghedswal (liefdeswals) van Ulrik Neumann. Nevens de eigenlijke intentie klonk in dit werk ook een grote waardering door voor ons klokkenspel met behulp van stadsoverheid en leden een beiaard vormend waarvan je niet zomaar een tweede in Nederland tegenkomt!

Lezers en leden, laten we ons bewust zijn van dit ter stede zo prachtige spelwerk. Blijf Het Carillon steunen en beweeg die kennis, die al zo lang zegt dat 7 euro contributie best te dragen is, ertoe nu echt lid te worden van onze vereniging.

Gaarne aanmelden via 0229-211073, 0229-215837 of 0229-216826. Dan gebeurt er volgend jaar zeker iets moois! Dat kan echter alleen met steun van een groot aantal leden!

Een gevel 'op vlucht' gebouwd...

en wat erachter schuil gaat

Henk Overbeek

Eén van de merkwaardige verschijnselen in de historische architectuur van de 17e eeuw en 1e helft van de 18e eeuw is het vooroverhellen van de voorgevels van meestal woonhuizen. Ook in Hoorn was de stand van deze gevels een algemeen voorkomend verschijnsel, dat nog steeds bij een aantal huizen in de stad duidelijk herkenbaar is. Wellicht door zijn opvallendheid en de verscheidenheid in opvattingen over de achtergronden ervan, blijkt deze gevelstand nog steeds een veelbesproken fenomeen. Dit doelbewust vooroverhellend bouwen van gevels wordt in vakkringen aangeduid met de term 'op vlucht' bouwen.

Daarbij kan het verschijnsel van het 'op vlucht' bouwen aanvankelijk niet losgezien worden van wat er achter schuil ging, n.l. de constructie van het houtskelet van de houtbouw. In bouwtechnische zin is er in dit verband dus geen enkele relatie met het overhellen van de gevel wegens verzakking van de gevel(fundering). Een daar aan verwant zijnde vakterm is het 'slepen', het in hellende richting optrekken van metselwerk in 't algemeen. Een bekende toepassing hiervan is de 'gesleepte', dus schuin gemetselde schoorsteenschacht langs de binnenzijde van een dakschild.

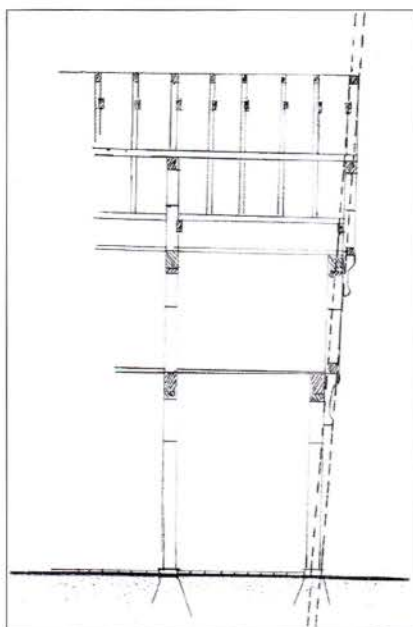
'Op vlucht' is afgeleid van het werkwoord 'vliegen'. Er werd ook wel gesproken van een 'vliegende' gevel, maar deze term is in onbruik geraakt.

De hellende positionering van de gevels is in het 1e kwart van de 16e eeuw op gang gekomen en vindt zijn beslag in de 2e helft van de 18e eeuw.

De eerst bekende keer, dat de term 'op vlucht' officieel wordt genoemd, is in een Amsterdamse keur van 1531/32. Het eerst bekende bouwleerboek, dat de term noemt is dat van W. Goeree van 1705.

Voorgevels

In 't begin van de 16e eeuw bestond het algemene stedelijke

Principeweergave van het aanbrengen van een stenen gevel 'op vlucht' ter vervanging van de houten gevel met overstekken.

huizenbestand voor het grootste deel nog uit vrijstaande houten huizen met stenen zijmuren. Niettemin werden, tegen de keuren in, nog tot ruim in die eeuw de zijwanden door een weeg (=houten wand) gesloten. Het enige deel, dat van een middeleeuwse weeg in Hoorn resteert is het volgens 'wagenschot' (vroeger 'wegenschot' genoemd) gezaagde eiken wandgedeelte van de zijgevel van Rode Steen 4. In een enkel geval kwamen reeds huizen voor met gemeene muren, waardoor de z.g. 'osen-

drup' verviel. Deze smalle ruimte tussen de huizen was niet breder dan 30 tot 40 cm. Voorgevels ervan bestonden nog steeds uit een dichtzetting van verticaal meestal eiken houten delen (planken), genageld tegen regelwerk en stijlen, welk geheel weer was bevestigd aan het houtskelet. De verhoudingsgewijs hoge (onder-)puien – om een maximale hoeveelheid licht toe te laten – bestonden meestal uit een samenstel van glas-in-lood raamwerk.

De verdieping(-en) overkraagde(-n) de eronder gelegen verdieping. De overkragende veelvlakken rustten op 'blockeels', consoles die bevestigd waren aan de puibalk. Aanvankelijk was bij gewone huizen de genoemde glazen voorpui met daarop een overkragende houten topgevel gebruikelijk. Dit type komt echter in Hoorn niet meer voor. Waarschijnlijk een belangrijkere reden dan de geringe ruimtewinst die dat opleverde was, naar men aanneemt, dat deze overkraging diende om de kwetsbaardere glazen onderpui met zijn versieringen zoveel mogelijk te vrijwaren van regenslag en drup. In de loop der 16e eeuw nam het aantal overkragende verdiepingen vooral bij rijkere huizen toe. Deze werden het meest aangetroffen langs de hoofdstraten en andere belangrijke plaatsen van de stad. Een stenen topgevel rustend op consoles ofwel houten draagstukken, bevestigd aan de exterieurzijde van de puibalk, werd nog mogelijk geacht, dus nog overkragend. Indien het het gewicht betrof van de stenen gevelvlakken over één of meer verdiepingen werd het geheel zonder overkraging óp de puibalk ge-

plaatst. Hierdoor verviel dus ook de overkraging ter hoogte van de puibalk. Hiervan is nog een aantal van in Hoorn aan te wijzen.

Het houtskelet is een constructief stelsel van met elkaar verbonden gebinten, bestaande uit stijlen, trekbalen en korbelen (schoren). Op de trekbalen lag de vloer. Buiten, tegen dit houtskelet aan, althans in West-Nederland, zijn de gevelwanden aangebracht. Zij hebben geen constructieve, bijvoorbeeld dragende functie, maar dienen uitsluitend om een gesloten (huis)ruimte te vormen. Pas eind 16e eeuw kwamen balkdragende stenen wanden, muren dus, eerst bij grotere, luxere huizen in zwang. Door deze eigenschappen van de skeletbouwconstructie zal het duidelijk zijn, dat vervanging van een gevel, zowel technisch als financieel gezien, relatief een niet al te ingrijpende kwestie betekende. En dit was heel belangrijk voor vervanging van een overkragende gevel door bijv. een hellende gevel

Grote Oost 24. Eén van de Hoornse voorbeelden vanaf de voeting 'op vlucht' gebouwde voorgevels. Niet voortgekomen uit de houten voorgevel op overstekken. Doel: architectonisch-estetisch.

van steen ofwel een 'op vlucht' staande gevel. Dus door een geringe aanpassing van het houtskelet aan de desbetreffende gevelzijde, zoals de tekening nader aangeeft.

Keuren

Onduidelijkheid bestaat er nog steeds over de rol van de overheid in het bevorderen van vervanging van overkragende houten gevels door rechte stenen gevels, wel of niet 'op vlucht' staand. Er zijn geen keuren of andere bevorderende voorschriften hieromtrent bekend. In ieder geval stond de plaatselijke overheid in het algemeen zeer welwillend tegenover deze ontwikkeling.

De overkraging was aan een maximum gebonden. Volgens een Amsterdamse keur van 1531/32, die alleen over houten huizen sprak, was die gebaseerd op de maat van een Leidse steen. Een Leidse steen is 7 duim = 18 cm. Ook een Rotterdamse keur vermeldt deze maat. Voor Hoorn zal dat niet veel anders geweest zijn. In genoemde Amsterdamse keur wordt voor het eerst ook officieel melding gemaakt van 'op vlucht' bouwen van houten gevels. Hiervoor wordt 4 duim op een roede gehanteerd, hetgeen overeenkomt met ongeveer 2,5 cm op een meter. Hoewel er echter niet gesproken wordt over stenen gevels 'op vlucht', heeft men blijkbaar ook hiervoor in de praktijk reeds dezelfde maat aangehouden. Men zag trouwens wel in, dat een groter verhang van een in rechte doorgaande lijn half- of ten hoogste éénsteens dik (of dun!) metselwerk wegens zijn gewicht en broosheid technisch gezien moeilijkheden zou hebben opgeleverd.

Netzomin als de houten gevels had ook dit metselwerk geen constructieve (dragende) functie; wel een ruimte-afsluitende functie. De ste-

Grote Oost 49. Eén van de Hoornse voorbeelden van vanaf de puibalk 'op vlucht' gebouwde voorgevels. Waarschijnlijk voortgekomen uit voorgaande houten gevel met overstekken.

nen gevelwand werd letterlijk geheel in stand gehouden door bevestiging met 'muurankers' aan het houtskelet. Deze verankering vond meestal inpandig plaats door een door de gevel gestoken 'anker-veer' aan de voorgevel evenwijdig lopende trekbalen van het houtskelet. Deze balk(-en) fungeerde(n) doorgaans tevens als vloerbalk(-en). Het zichtbare, uitpandige deel van het anker, de 'schieter of schoot', die door het uitpandige 'oog' van de veer wordt gestoken, verraadt dus de plaats van de vloer(-balk). Merkwaardig is dat meer in het zuiden van het land, zoals in 's-Hertogenbosch, de 'verstening' van de houten gevels gepaard ging met het 'te lood' bouwen van stenen gevels op de, zonodig versterkte, oorspronkelijke voeting. Dit uitgangspunt leverde wel ruimteverlies op wegens afstoting van de overkragingen. Nog zuidelijker, in Maastricht, werd een tussenpositie ingenomen. Ook daar vond een ontwikkeling in de verstening plaats volgens het principe van 'te

lood' bouwen. Dit principe betekende echter enig ruimteverlies van het openbare gebied of straat met daarentegen enig ruimtewinst van de beganegrondverdieping, maar dat grotendeels weer te niet werd gedaan door het verlies aan ruimte in de hogere verdiepingen.

'Op vlucht' bouwen

Waarom koos men vooral in de West-Nederlandse steden de bouwwijze van 'op vlucht' bouwen? De verklaring ten aanzien van Amsterdam is duidelijk. Deze wijkt niet veel af van de overige West-Nederlandse steden. Volgens keuren lag een vaste bouwlijn, de z.g. rooilijn, langs de voorgevelzijde. Overschrijding door bebouwing van deze lijn in de richting van de straat was daardoor niet toegestaan, zoals dat vandaag nog geldt. Als men een houten gevelwand met overkragingen met zo weinig mogelijk verlies aan binnenruimte en met inachtneming van de rooilijn wenste te vervangen door een opgaande stenen wand langs de verdiepingen dan kan men er dus niet aan ontkomen de zo kenmerkende sprongen per verdieping op te heffen. Vooral wegens het gewicht van de steen was het redelijkerwijs niet meer mogelijk sprongsgewijs boven de puibalk stenen geveldelen op houten overkragende draagconstructies te laten rusten. Het is een misverstand, zoals velen denken, dat 'op vlucht' bouwen dus slechts omwille van het weren van zoveel mogelijk hemelwater van de gevel plaatsvond. Het is weliswaar een bijkomend voordeel. 'Op vlucht' komt dus direct voort uit de oorspronkelijke sprongsgewijze gevelconstructie. Het voordeel van het overhangen werd trouwens wel uitgebuit door het opnemen in de gevelwand, meestal per verdieping, van horizontale z.g. lek- of druiplijsten van bak- of natuursteen. In

het Maniërisme (Renaissance) werden deze druiplijsten ook wel uitgewerkt tot friezen of daarvan afgeleide vormen. Een andere aanvechtbare reden die men vaak hoort, betreft het vergemakkelijken van het hijsen van lasten langs de gevel. Immers er ontstaat meer (weliswaar naar boven toe geringer wordende) afstand tussen de overhangende gevel en het op te hijsen voorwerp. Ook dit moeten we als een bijkomend voordeel beschouwen, dat geen aanleiding was om 'op vlucht' te bouwen. In gevels

van houten huizen, dus geen pakhuizen, kwamen immers gewoonlijk geen hijsluiken voor, derhalve evenmin hijswerktuigen. Bij de overgang naar stenen gevels ging men dus wat de gebruiksinrichting van de gevel betreft gewoon op de oude voet voort. Eerst tijdens de grote ontwikkeling van de handel, zeevaart en welvaart in het 1^e kwart van de 17^e eeuw ziet men ook in de zolder- en topgevels van huizen met een stenen gevel een hijsluik met bijbehorende hijsvoorziening verschijnen.

De gevelwanden van het Grote Oost tonen vele 'op vlucht' gebouwde gevels.

Interessant is hierbij ook de vertaling te vernemen van de zienswijze van de Italiaanse renaissance-architect Serlio (1475-1534) door de bekende Zuid-Nederlandse bouwmeester Pieter Coecke van Aelst, o.a. bekend van de bouw van het bouwhistorisch belangrijke Antwerpse stadhuis (1561/65). Serlio stelt, dat volgens een perspectiefisch verschijnsel de afstand van het oog, gezien vanaf eenzelfde afstand, de bovenkant als deel van een gebouw verhoudingsgewijs kleiner schijnt dan de benedenkant van hetzelfde gebouw. Laat men de gevel(-top) overhellend naar voren komen, dan komen de maatverhoudingen meer in evenwicht ten opzichte van elkaar. Dit effect werd in de bouwarchitectuur al vroeg erkend. Vele van nog bestaande voorbeelden van huizen zonder houtskelet zijn omwille van dit effect van een gevel 'op vlucht' voorzien. Ook in de tuinarchitectuur heeft men dit principe toegepast. Een licht opgaand (stijgend) tuinvlak, gezien vanuit de standplaats van de waarnemer lijkt langer, dan een aflopend (dalend) tuinvlak.

Of dit optisch verschijnsel aan Serlio zelf is ontsproten of dat hij dit van de Grieken had overgenomen is niet bekend, maar ook de laatsten waren goed op de hoogte van dit effect.

Zijgevels

Volgens dezelfde Amsterdamse keur waren overkraagde zijgevels slechts toegestaan bij hoekhuizen. Zelden was er hier meer dan één overkraging. De grootst toegelaten overkragingsmaat is dezelfde die in genoemde Amsterdamse keur reeds genoemd is. Volgens een andere Amsterdamse keur van 1565 was daarbij ook de toestemming van de burgemeesters nodig. De overkragende wanden rustten op de doorlopende en uitpandig

Kruisstraat 2. Eén van de schaarse zijgevels op overstek in Hoorn, voortgekomen uit de oorspronkelijke houtskeletbouw.

zichtbare dekbalkkoppes van het houtskelet. De dekbalken dienden tevens als vloerbalken. Voorbeelden van een enkele zijgeveloverkraging zijn her en der nog steeds in onze stad aan te wijzen, bijv. Kruisstraat 2, Rode Steen 4 en Grote Oost 49.

Achtergevels

Het westen van het land (Amsterdam) liep ver achter met de versterking van de achtergevels. Ze bestonden nog steeds uit een beschieting van verticale delen (planken). In Utrecht was een stenen achtergevel in de 16e eeuw reeds gebruikelijk. De eenvoudige houten achtergevels waren voorzien van kleine vensters; ze waren gering in aantal. Voor deze minder kwetsbare gevelsluiting is het aannemelijk, dat men er minder de noodzaak van inzag een duurdere, ingewikkeldere overkragingsconstructie aan te brengen. Het betrof dus in hoofdzaak rechtdoorgaande 'te lood' staande gevelvlakken. Verandering in steen van de achterge-

vels was door het ontbreken van overkragende delen van het houtskelet hier dus nog minder gecompliceerd dan die van een voorgevel. Hoewel men de versterking van de houten achtergevel minder noodzakelijk achtte uit oogpunt van b.v. bescherming tegen hemelwater, kwam hiervan desalniettemin de versterking eerder op gang dan die van de voorgevels wegens keuren omtrent brandpreventie. Het feit van het nagenoeg ontbreken van overkragende achtergevels en het feit dat er bovendien ten aanzien van de achtererfzijde geen rooilijnbeperkingen aanwezig waren, verklaart, waarom er geen noodzaak was 'op vlucht' te bouwen, ook wat betreft de vervangende stenen achtergevels. Men kon immers ongehinderd door de afwezigheid van een rooilijnbeperking naar achteren toe uitbreiden. Tevens vormt dit de verklaring van de dikwijls zeer rafelige bouwrand van de achtergevelbebouwing. Na het 1^e kwart van de 17^e eeuw, rond de overgang naar de periode

van het Hollands Classicisme, zag men de ontwikkeling van het verlaten van de glazen onderpui naar een geheel stenen gevel. Het betekende echter niet het verlaten van het 'op vlucht' bouwen. Wel dat men vanaf de bestaande voeting in rechte lijn naar de top hellend ging bouwen. Het 'op vlucht' bouwen vond tegen de Napoleontische tijd steeds mindere plaats. Dit gold zowel voor het aan te passen houtskelet, als voor geheel nieuw te bouwen huizen.

Door het opheffen van het gildensysteem dat grotendeels de bouwtraditie beheerste, herziening van de bouwkeuren en de inmiddels toegenomen invloed van de meer theoretisch geschoolde architecten,

beïnvloed door het empire-classicisme, was er geen plaats meer voor de idee van 'op vlucht' bouwen.

Maar nog in het bouwkundig leerboek van Jacques Berquin van 1789 geeft een kopergravure het voorover bouwen van gevels weer. Daarbij wordt ook expliciet vermeld, dat de daarbij behorende stoep op het afschot* dient te liggen, overeenkomstig het verhang** van de gevel.

Verklaring:

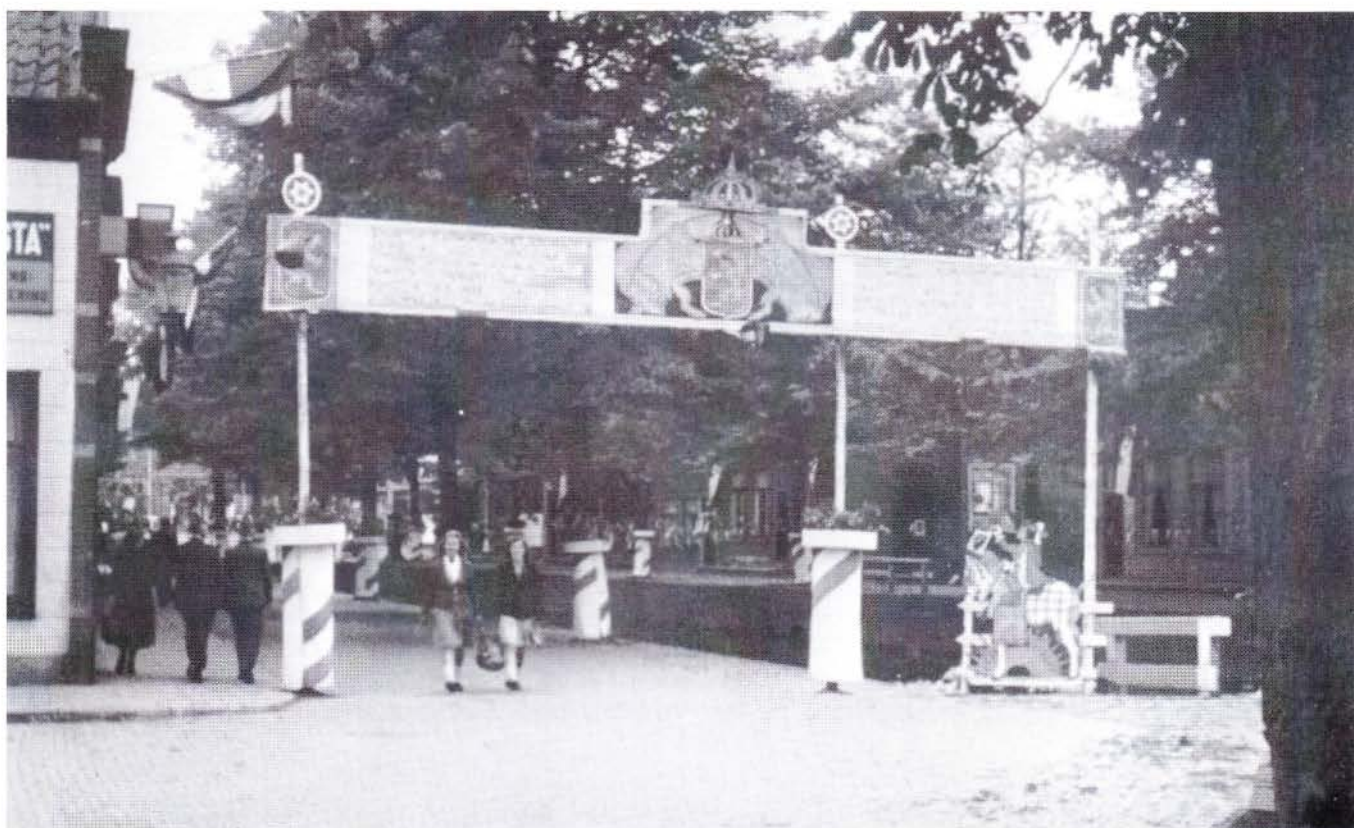
*afschot = opzettelijke afwijking van de horizontale ligging, van bijv. een stoep, die voorkomt dat er water op blijft staan.

**verhang = helling.

Drie eeuwen handwerkerei in Westfries Museum

In het Westfries Museum te Hoorn wordt tot en met 5 februari 2006 een tentoonstelling gehouden met als titel: 'Vlijtig Liesje: 300 jaar naai- en handwerkerei'.

Deze expositie over het fraaie gereedschap waarmee vrouwen door de eeuwen heen textiel hebben gemaakt en versierd, wordt gehouden in samenwerking met de stichting 'Ariadne's naaikussen', die meer dan 400 bijzondere objecten aan het museum in bruikleen heeft gegeven.

In mei 1945 kwam na 5 jaar onderdrukking de dag der bevrijding. Dit werd overal in de stad gevierd en in veel straten werden buurtverenigingen opgericht. Het organiseren van feesten voor de kinderen en vooral ook het versieren van de eigen straat behoorde tot de taken. In ons juni-nummer toonden wij u al enkele voorbeelden van erepoorten en versierde straten. Daar was ook een beeld van het Nieuwland bij vanaf de kant van de Gouw. Ook aan de andere zijde, de kant van het Koepoortsplein, werd natuurlijk een erepoort gebouwd. Op de poort stond een gedicht dat gewijd was aan de Nederlandse vlag en de gevallenen. Rechts onder de poort staat een uit hout vervaardigde heraut te paard met klaroen de bezoekers op te wachten.

Westfries Museum heeft weer een Rietschoof

Frans Zack

In het septemnummer konden wij het al in het kort melden: het Westfries Museum heeft weer een werk van Rietschoof. Bij de kunstroof in de nacht van 9 op 10 januari van dit jaar werd het schitterende werk 'Gezicht op het Oostereiland met 't Huys te Neck' van de hand van Rietschoof gestolen. Daarmee verloor het Westfries Museum in één klap een van zijn topstukken.

Jan Claesz Rietschoof (1652-1719) is de belangrijkste zeeschilder die Hoorn in de zeventiende eeuw heeft voortgebracht. Hij was korte tijd leerling van de Hoornse portretschilder Abraham Liedts en daarna van de Amsterdamse zeeschilder Ludolf Backhuysen. Na zijn leertijd introduceerde Rietschoof in Hoorn de modieuze Amsterdamse schildersstijl op het gebied van zeeschilderkunst. Zijn werk was in vrijwel iedere belangrijke Hoornse schilderijenverzameling te vinden.

Sinds enige tijd hangt er op de plek van de gestolen Rietschoof weer een ander exemplaar. Het gaat om een werk met de naam 'Zeegezicht met schepen op de rede van Hoorn'. Dat deze Rietschoof weer terug is in Hoorn is te danken aan

een mevrouw uit Castricum. Het was deze dame ter ore gekomen dat het Westfries Museum zijn Rietschoof was kwijtgeraakt. Nu was zij zelf in het bezit van een werk van Rietschoof dat zij via een veilinghuis in de verkoop wilde brengen. Na het vernemen van de diefstal in Hoorn besloot ze haar Rietschoof terug te nemen en ter verkoop aan het Westfries Museum aan te bieden.

Bij het Westfries Museum was een posteractie van start gegaan met het doel een andere Rietschoof te verwerven. Helaas is deze actie niet het succes geworden wat men er van gehoopt had. Het gevolg was dan ook dat men niet tot aanschaf van die Rietschoof kon over gaan. Wel kon het ingezamelde bedrag van € 1500.- gebruikt worden om

de Rietschoof van de mevrouw uit Castricum aan te schaffen.

De heer C. Bakker van het Westfries Museum weet nog een interessant detail te vertellen over de jongste aanwinst. "Daar het schilderij erg vuil was, hebben wij het bij een restaurateur laten schoonmaken. Hierdoor kwamen details tevoorschijn die voor die tijd niet waren opgevallen. Groot was dan ook onze verbazing toen bleek dat aan de horizon het silhouet van de stad Hoorn te voorschijn kwam. Verder kwam nu letterlijk en figuurlijk uit de verf dat het statenjacht op de voorgrond een saluutschot afvuurt. Aanvankelijk leek de kruitdamp tot de boegolf van het schip te behoren."

De jongste aanwinst heeft de plaats ingenomen van de verdwenen Rietschoof en is te zien in de Admiraliteitskamer. Inmiddels zijn alle lege plekken die tengevolge van de kunstroof waren ontstaan weer opgevuld. Deels door werken uit eigen bezit die in depot lagen opgeslagen en deels ook door het verwerven van nieuwe stukken zoals deze Rietschoof en het Hoorns meisje waarover u in het juni-nummer heeft kunnen lezen. Museum-directeur Ruud Spruit is ook bijzonder ingenomen met een deel van de knipkunst-collectie afkomstig uit het museum in Schoonhoven. "Dit museum, het Nederlands Knipkunst Museum, kwam door gebrek aan subsidie in financiële nood en heeft de deuren moeten sluiten. Hierdoor zijn tal van topstukken uit deze collectie in ons bezit gekomen en dit geheel sluit goed aan bij onze eigen knipkunst-collectie," aldus de heer Spruit.

Men vraagt ons

Henk Saaltink

Deze keer is het een schraal voorziene rubriek. Ik ontving maar één nieuwe foto en niemand waagde zich aan een oplossing van nog uitstaande puzzels. Ik heb het idee, dat dit kwam, omdat ik deze rubriek een tijdje veronachtzaamd heb. Andere zaken hielden me van het schrijven af. Maar laten we niet mopperen en weer 'frisch und frohlic' aan het werk gaan. Ik behandel eerst de binnengekomen post.

Achtergebleven kleuterklasje

Er lag nog van allerlei goed, waaraan om de één of andere reden niet voldoende aandacht was gegeven. Op mijn bureau lag een hele tijd een hartelijke brief van Zuster Afra Hoogland – zij is nu uitgetreden – uit Raalte (Ov.). Zij had ons blad van 15 september 2004, ontvangen via haar broer Kees Hoogland in Australië – dit blad wordt dus wereldwijd gelezen. Zij had nog sleetje gereden met de Zuster die op de foto (blz. 125) te zien is.

Ik geef aan welke namen opgegeven zijn door Hoogland. Voor zover ik kon nagaan, heeft de heer Zuiker geen namen opgegeven. De foto moet volgens mevr. Hoogland gemaakt zijn omstreeks 1941. De

afgebeelde kinderen zullen omstreeks 1934 geboren zijn.

Wij zien:

Naam

Bijzonderheden

1. Zr Laetia de Haas. In latere jaren uitgetreden.¹

2. Frida Entius, schoonzuster van mevr. Hoogland.

3. Toos Schouten, woonde aan de Veenenlaan.

4. Vera Rupert, woonde aan het Grote Noord.

5. Naar Eindhoven?

6. Laura Schilder, woonde aan het Dampten.

7. Agatha Ruiten, woonde aan de Drieboomlaan.

8. Piet Sniijders van de Veemarkt.

9. Jopie Langedijk.

10. Alie Tap, van de Tweeboomlaan.

11. Ankie Koppies van de Binnenblijfstraat.

12. Alie Jongkind van het Pelmolenpad.

13. Diny Tol, Merensstraat of toch van het Grote Oost.

14. Juffrouw An Serné, van de Drieboomlaan of de Koepoortsweg.

15. Marietje Schouten van de Merensstraat – hun huis is, dacht ik, verbrand.

16. Annie Tensen, is nu in Lindendaal.

17. De Greeuw, woonde op de Italiaanse Zeedijk.

18. Tiny Masteling.

19. Floortje Duinmayer – ook al zo'n Hoornse naam – van het A.B.C.

20. Gerda Hendriks van de Duinsteeg.

21. Stien Kwaad van de Westerdijk.

22. Lien Peerdeman.

23. Agaath Hoogland, de inzender van de Drieboomlaan.

24. Afra Hoogland, als voren.

25. Mieke Rive van de Kruitmolenstraat.

26. Jet Welkers van de Drieboomlaan.

27. Tinie Werkhoven van de Merensstraat.

28. Onbekend.² Is niet te onderscheiden.

29. Ans Bos van de Koepoortsweg.

30. Meisje Hendriks.

31. Riet Bakker van de Muntstraat.

32. Nellie Bakker.

33. Truusje Smit.

34. Mien Haverbus(ch).

35. Marth. Hagens van de Westerdijk.

36. Riet Heideman van de Nieuwsteeg.

Examenklas van de HBS, eind veertiger jaren van de vorige eeuw.

37. Riet Temme van de Bree-straat.
 38. Jet Kaldenbach van de Rode Steen.
 39. Janny Zuiker van de Binnenblijfstraat.
 40. Vronie de Boer.
 41. Tini Kooter, van de Binnenblijfstraat.
 42. Vera Stam van de Achterstraat.
 43. Corrie Stroet.
 44. Nellie Steeg.
 45. Doortje Siderius.
 46. Mies Kronenburg van de Italiaanse Zeedijk.
 47. Lenie Buis. Van de Achterstraat.
 48. Lies Dol van de hoek van de Merensstraat.
 49. Clara Luttikhuizen van de Koepoortsweg.
 Bron voor een belangrijk deel van bovenstaande verzameling namen is het poesiealbum – het wordt geschreven zoals het wordt uitgesproken, zonder deeltkens – van mevr. Hoogland. Zij raadt de dames onder onze lezers aan ook nog eens in deze bron te zoeken. Het is een raad die ik alleen maar kan onderstrepen.

Dames in een voetbalstadion

Een andere foto waar praktisch alle personen in één keer benoemd konden worden, is het groepsportret op blz. 44 van nr. 1 van de 27e jaargang. (2005) Ik beschik niet meer over de originele foto, maar ik denk, dat de liefhebbers nog wel over een exemplaar van ons kwartaalblad beschikken. De voorwaarden waaronder u uw kennis kunt mededelen zijn dezelfde gebleven. Het betreft hier de wat oudere leerlingen van de 4e klas van de ULO school op de hoek van de Draafsingel en de Messchaertstraat op schoolreis, woensdag 12 juni 1946. Het zijn van voor naar achter en van links naar rechts: 1e rij Mien Stins, Martie Hoogkarspel (?), Jokie Laverman, Thea Brandeelburs, Hennie Groot, Anny Korver. Tweede rij Truus Zwarekant, Jannie Zielman, Gre Storm, Tinie Bakker, Rie Visser, Cien Thoma, Rie van Rossum, Gerda Wieling, Marta Mus. Derde rij de heer W, Nijboer, Jochem Zwier, Annie Deze, Carry Pieters, Corry Battem, Paul de Vries, Dirk Winkel. Sieben

Stapel. Vierde rij: Appie Smit, Dik Goezinnen, Henk Homan, Jan Buis, Thijs van Weelden, Nico Maat. Achterste rij: Dik van Egmond, Eddy Keetman, Jim Woestenburg, Klaas Post, Piet Koning. De klas zit op de toenmalige tribune van het Olympisch stadion.

Wij blijven in de sfeer van het onderwijs. De heer B. de Haan bezorgde mij via een mederedactielid een foto van een klas van de R.K. Lagere School St. Jozef aan het Achterom. Alleen de naam van de onderwijzeres mej. Schermer is bekend. Van u de namen der leerlingen.

Bij het doorwerken van het oude materiaal kwam ik de foto van blz. 166 tegen. Het is een exemplaar van de examenklas van de HBS van het einde van de jaren veertig. Geeft u mij de namen.

1 Uitgetreden. Wordt gezegd van een geestelijke die de geestelijke stand weer verlaten heeft.

2 Onbekend. Degene die er moet staan, zie ik niet.

Klas van de R.K. Lagere jongensschool aan het Achterom. De onderwijzeres is mej. Schermer. Geen enkele naam bekend. Foto ingezonden door B. de Haan.

A.G.F. van Weel

Mede gebaseerd op informatie vanuit de gemeentelijke Monumentencommissie en de Welstandscommissie

1 december 2005

ALGEMEEN

Bij het vastleggen van Hoorns Stadsvisie anno 2005 heeft de Hoornse raad voor de komende 25 jaar hoogbouw van tien tot zestien bouwlagen verworpen. Hoorns ruimtenood noopt voor nieuwe bouwlocaties tot z.g. 'inbrei-locaties': Pelmolenpad, Stationsgebied en de Holenweg.

De stad (gemeente/Intermaris) heeft plannen om boven de volgende winkels woningen te realiseren: de Schoenenreus aan de Gouw (6 stuks), de passage Blauwe Steen, de voormalige VSB-bank, de winkelpanden van Stumpel (Grote Noord 83/85), Etos (Grote Noord 132/134), Douglas (hoek Grote Noord/Nieuwsteeg) en het V&D-pand aan het Nieuwe Noord. Oud Hoorn heeft de versterking

van de woonfunctie van de binnenstad altijd toegejuicht.

De uitgangspunten ten behoeve van het nieuwe bestemmingsplan voor de binnenstad zijn onlangs door het college van B & W gepresenteerd in een z.g. Kadernota. Gelijkijdig is een nota verschenen die verruiming van het Horecabeleid voorstaat. Oud Hoorn heeft inmiddels schriftelijk gereageerd op beide nota's die nog uitgebreid de inspraak ingaan. Zie ook de rubriek: Van de bestuurstafel.

Achter de Vest 58 – Onder de Boompjes 22 – Pakhuisstraat 1 t/m 7 (rijksmonumenten)

Grondige restauratie en interne vernieuwbouw gerealiseerd. Herbestemming voormalig VOC-pakhuis ten behoeve van ACTA (Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam) en Oud Hoorn. Opdrachtgever: Stichting Stadsherstel Hoorn.

Achterom 29

Bedrijfspan, oorspronkelijk uit 1770, in verval.

Achterom 43

Plan voor verbouwen en uitbreiden pand.

Achterom 95 (rijksmonument)

Hoekpand onder hoog met pannen belegd schilddak, windvaan met paarden op de nok (stalhouderij). Pand verkeert in ernstige staat van verwaarlozing.

Achter op 't Zand 48

Nieuwe woning gebouwd, gekenmerkt door een flinke hoogte.

Achterstraat 17 en 41

Gemeente wil meewerken aan de bouw van acht woningen op de locaties Fikke en Veld (tussen de nummers 17 en 21). Er komt een hoog en volumineus bouwblok in de smalle en kwetsbare Achterstraat. Oud Hoorn heeft aanhoudend gepleit voor twee bouwlagen met een schuine kap of een terugliggende derde bouwlaag. Sloopvergunningen verleend voor de nummers 19 en 21.

Appelhaven

B&W hebben besloten om bij wijze van proef in de zomerseizoenen van 2005 en 2006 de exploitatie van een terrasboot toe te staan. Een en ander na constructief overleg, onder andere met Oud Hoorn. Tegenover nummer 26 van de Appelhaven meerde de eerste boot aan. Deze was keurig op tijd weer

Stationsgebied met busstation.

het zeegat uit. Tot een tweede boot is het dit seizoen niet gekomen.

Arminiaanse Glop

De gemeente wil (terecht!) geen afsluiting van deze oude steeg.

Het Arminiaanse Glop is een steeg in de Ramen, genoemd naar de zogenoemde Arminianen, volgelingen van J.A. Arminius (1560-1609) die zich na 1610 Remonstranten noemen. Arminius, hoogleraar te Leiden, kwam in conflict met zijn collega Gomarus. De daaruit ontstane godsdienstig-politieke strijd eindigde in een overwinning van de Gomaristen, de z.g. Contra-Remonstranten.

De Arminianen kwamen bijeen in een gebouwtje dat stond op het in de 17e eeuwq volgebouwde terrein dat begrensd wordt door Ramen-Gouw-Turfhaven en Nieuwsteeg, een gebied waar veel schuilkerkjes hebben gestaan.

Bangert-Oosterpolder.

Baadland

Oud Hoorn pleit nog steeds voor een historisch onderzoek naar deze oorspronkelijk zeeerende dijk.

Bangert-Oosterpolder

Ontwerp-bestemmingsplan Bangert en Oosterpolder (herziening ex art. 30 WRO) heeft ter inzage gelegen. Het plan voorziet globaal in de verwezenlijking van maximaal 3400 woningen in het noordoosten van Hoorn met een bijbehorend voorzieningencentrum, water-, groen- en wegenstructuren. In het plan zijn drie bestaande dorpslinten opgenomen. De vertraagde realisering door procedurele fouten kost de stad zo'n 5 miljoen euro aan renteverlies.

De eerste woningen in Hoorn's laatste grote nieuwbouwwijk verschijnen in het open landschap. Oud Hoorn's pleidooi voor een cultuurhistorisch onderzoek gekoppeld aan de integratie van karaktervolle elementen uit het verleden (o.a. behoud houten fruitbouwkas) vindt bijval.

Arminiaanse Glop, steeg tussen Ramen 16 en 18.

Overzicht van de nieuwe gemeentelijke monumenten:

Zwaag: Pastoor Nuijensstraat 3 (de Martinuskerk), Dorpsstraat 32, 70, 115-117, 131-133, 148, 185 en 219;

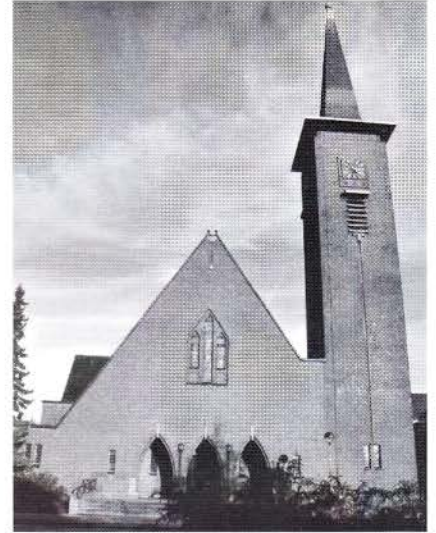
Blokker: Koewijzend 4, Westerblokker 28 en Westerblokker 106.

Dorpsstraat 32.

Dorpsstraat 70.

Pastoor Nuijensstraat 3 (de Martinuskerk).

Dorpsstraat 115-117.

Dorpsstraat 131.

Dorpsstraat 133.

Dorpsstraat 148.

Dorpsstraat 185.

Dorpsstraat 219.

Koewijzend 4.

Westerblokker 28.

Westerblokker 106.

Blauwe Berg

Bouw Regionaal Historisch Centrum vordert. Eerste paal voor de bouw van een ijsbaan eind juli geslagen. Commissie Stadsontwikkeling keurt aanleg van gigadubbel-rotonde in de bocht nabij het Missiehuis goed. Gepresenteerd totaalplan ondervindt brede steun.

Draafsingel

Oud Hoorn heeft het gemeentebestuur verzocht de totale gevelwand te willen beschermen. Start gemaakt met de beschrijvingen, inclusief positieve adviezen van de monumentencommissie.

Opnieuw heeft de monumentencommissie recentelijk positief geadviseerd inzake plaatsing van enige panden. Het gaat om de nummers 26-27, 28-30 en 40. De redengevende beschrijving van nummer 39 dient meer evenwichtig te worden opgesteld. Eerder wees Hoorns college de panden Draafsingel 46, 47, 49 en 50 als gemeentelijk monument aan.

Draafsingel/Eikstraat

Bouwvergunning aangevraagd voor bouwen van een woongebouw met 51 appartementen Residence Eikstaete, 4 vrijstaande woningen en verbouwen kerk (zie Eikstraat 1) tot 7 wooneenheden. Het totale terrein wordt nu bouwrijp gemaakt.

Draafsingel 57-59

De eigenaar is van plan de boerderij Meta en de villa Schermeroord tot woningen terug te brengen met handhaving van de monumentale waarden. De panden zijn van elkaar los gemaakt. De restauraties zijn begonnen en krijgen een moderne uitstraling.

De brug tussen het sportinstituut en de boerderij 'Meta' wordt uitgevoerd in glas, van daklijn tot aan de onderzijde.

Draafsingel 57-59.

Drieboomlaan 202-208/234-280 en Liornestraat 2-12/13-23: woningcomplex met de status van gemeentelijk monument

Drieboomlaan 274.

Groot onderhoud door Intermaris vordert. Het resultaat van de renovatie biedt een aantrekkelijk aanzicht: een aanwinst voor het stadsbeeld in de eerste ring.

Eikstraat 1 (gemeentelijk monument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor de verbouwing van de voormalig N-H kerk. Het kerkgebouw dateert uit 1933-34 en is in de stijl van de late Amsterdamse School ontworpen door de Hilversumse architect C. Trappenburg (o.a. raadhuis Opperdoes). Dakkapellen sieren de ontwerpen. Wat

staat de start van de verbouwing nog in de weg?

Glop 5

Aarzelend particulier initiatief om te komen tot restauratie van dit unieke ontwerp. Oud Hoorn wacht op het begin van de werkzaamheden.

Glop

Planologische vrijstelling verleend voor het gedeeltelijk slopen, bouwen en restaureren van de berging gelegen in de tuin van Kerkplein 40.

Gouw

Het ziet er naar uit dat deze brede winkelstraat een belangrijke rol zal blijven spelen in de verkeersafwikkeling van de binnenstad, zeker nu de afsluiting van de Rode Steen voorlopig van de baan is. De herinrichting staat gepland voor voorjaar 2006.

Grote Noord 2-4-6

Met de realisering van het nieuwbouwplan is eindelijk een begin gemaakt. Het wordt een fors gebouw dat de totale aanblik van het plein overheerst tenzij adequaat weerstand wordt geboden

aan de druk om de bomen te rooien.

Grote Noord 85/Achterom 82 (rijksmonument)

Monumentenvergunning verleend voor veranderen winkelpui. De gevel is 18e eeuws van oorsprong. 'Huis met gevel met rechte kroonlijst en dakkapel. Vensters met gebogen strekken, snijwerk aan gootlijst en deurbekroning voor waarschijnlijk oude panden. Inwendig stucwerk in gang en plafond'. Het stucwerk is er in de zeventiger jaren uitgesloopt.

Grote Oost 28 – beeldbepalend

De verkoop van het voormalig onderkomen van het postkantoor met zijn zeer karakteristieke voor-gevel moet een deel van het – financiële – gat van de atletiekbaan opvullen. Oud Hoorn houdt de vinger aan de pols. Diverse gegadigden hebben zich aangediend. Nog geen merkbare nieuwe ontwikkelingen.

Grote Oost 29 (rijksmonument)

Planologische vrijstelling verleend voor verbouw garage/berging aan de zijde van de Trommelstraat; wijzigen gevel en uitbreiding berging is akkoord.

Grote Oost 55 (rijksmonument)

Plan voor opsplitsing woning in twee woningen met een kantoor; planologische vrijstelling verleend voor plaatsen van drie dakramen en interne verbouwing.

Grote Oost 60 (rijksmonument)

Het kwaad van de bonte knaagkever is terug in de kap van de Oosterkerk. Monumentencommissie adviseert positief inzake het herstellen van

Grote Oost 55.

de aangetaste delen van de kapconstructie. Ook ten aanzien van de beoogde verandering van een raam wordt positief geadviseerd.

Holenweg

Inbrei-locatie op de plek van de huidige Philipsopstallen; supermarkt op het voormalige terrein van transporteur Groot; er komen daarnaast 80 woningen op datzelfde terrein.

Hoofd

Wanneer begint de gemeente Hoorn met de versoering van deze historische plek in het havengebied? Het politieke draagvlak was er voor eind vorige eeuw. Waar is het wachten op?

Johan Messchaertstraat 3

Het Horizon College, de eigenaar, wil het liefst een woonflat realiseren op deze kwetsbare plaats. Oud Hoorn heeft zich altijd verzet tegen sloop van het huidige gebouw, de vroegere Margrietschool. Ook in onze reactie op het bestemmingsplan 'De Lanen' hebben we dat uitgedragen. Oud Hoorn onderzoekt opnieuw de mogelijkheid tot plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst. Daartoe is het pand reeds beschreven. Ook deze locatie krijgt een 'inbrei-bestemming', weliswaar op de B-Lijst.

Keern

Vele grafmonumenten van oude Hoornse families liggen er verwaarloosd bij. Snelle actie gevraagd. De gemeente Hoorn heeft al honderden graven beschreven maar geeft geen prioriteit aan deze opdracht. Kan de Stichting Terebindt hier uitkomst bieden? Oud Hoorn heeft gepleit voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Kerkplein

In zijn toespraak bij de start van de Open Monumentendag 2005 vroeg burgemeester Van Veldhuizen zich hardop af of parkeren op de plaats van de vroegere grafzerken wel zo kies is.

Kleine Oost

Voormalige Saltopanden staan te koop.

Kleine Oost/Willemsweg

De eik die geplant is ter gelegenheid van de kroning van koningin Beatrix staat er goed bij. Dat kan niet gezegd worden van het hekwerk en het bordje die het geheel een koninklijke uitstraling moeten geven. Vergelijkbare objecten in het Ooster- en Noorderplantsoen verdienen ook meer aandacht.

Koepoortsweg 73

Oud Hoorn maakt zich ernstig zorgen over de staat van onderhoud van dit monumentale pand.

Koewijzend 4 (gemeentelijk monument)

Oud Hoorn steunt initiatief te komen tot behoud fruitkassen als onderdeel van een op te richten Fruitmuseum.

Lange Kerkstraat 19

Of het nog niet genoeg is: bouwvergunning verleend voor het plaatsen van markiezen en rolluik. Hoe fraai kan een gevelwand zijn in de monumentale Hoornse binnenstad.

Leliestraat 5

Een van de meest verwaarloosde straten van de stad. Wie heeft er de langste adem?

Gemeenteraad draagt de architect op in overleg te treden met de buurtbewoners. Nog geen bouwvergunning verleend. Er lijkt geen schot te zitten in deze slepende kwestie.

Liornestraat

Voor aantasting van het gemeentelijk monument van het voormalige

TSH-gebouw moet worden gevreesd. Plan voor omzetting van het complex tot een nieuw wijkcentrum (schaalvergroting!) met 80 tot 100 woningen (weer een z.g. inbrei-locatie, van de B-lijst); deel van het gemeentelijk monument dreigt daartoe te worden gesloopt. De praktijklokalen met het gezaagte dak worden gesloopt voor 30 tot 40 jongerenwoningen. Oud Hoorn acht dit een niet te verteren vernietiging van het monumentale complex.

Maelsonstraat

Sloop van het schoolgebouw Rotius is in voorbereiding. Plan voor realisering van kantoren en appartementen.

Munnickenveld

Eén van Hoorns fraaiste stadsbeelden, zij het dat dit wordt ontsierd door het autoblik voor de deur. Oud Hoorn blijft zich sterk maken voor een autovrije inrichting van dit meest intieme monumentale stadsdeel. We moeten toch ergens beginnen.

Nieuwland O-Z

Ook hier vertonen de kademuren steeds grotere scheuren.

Nieuwstraat 9

Voormalige winkelpassage Blauwe Steen: plan voor bouw van tien tweekamer-appartementen met winkelruimte.

Nieuwstraat 12-14

Succesvolle reconstructie van de oorspronkelijke bakstenen onderpui met haar karakteristieke details. Zeer merkwaardige toegangsconstructie ontsiert het uiteindelijk resultaat. Daar komt straks nog de zonwering bij!

Nieuwstraat/Wisselstraat

Poortje uit 1603; restauratie van de muren en het houten gewelf noodzakelijk.

Begin negentiger jaren van de vorige eeuw zijn twaalf monumentale stenen poortjes gerestaureerd. Na 10 jaar zouden de poortjes opnieuw een onderhoudsbeurt krijgen.

Nieuwstraat - Statenlogement (rijksmonument)

Er gaan stemmen op voor een meer toegankelijk gebruik van dit fraaie rijksmonument met zijn schitterende interieur; Oud Hoorn sluit zich graag aan bij dit initiatief.

Oostereiland

De gemeente Hoorn overlegt op dit moment met de Rijksgebouwendienst over verschillende herinrichtingsmogelijkheden waarbij de huidige opstallen intact blijven. De minister laat weten dat de Rijksgebouwendienst geen projectontwikkelaar is en studenten-huisvesting een optie is.

Oud Hoorn vraagt zich af of de gemeente wel moet inzetten op verwerving van het eiland. Eerst het bereikbaarheidsprobleem op een aanvaardbare wijze oplossen alstublieft. Gemeentebestuur wil aanlegsteiger voor salonschepen. Is elke brugverbinding tussen

Lange Kerkstraat.

Visserseiland en Oostereiland verwerpelijk? Hoe wordt het parkeerprobleem dan opgelost?

Oosterplantsoen (rijksmonument)

Stadsherstel bedacht futuristisch bouwplan voor de bloemenkiosk annex openbaar toilet in het rijksmonument. De monumentencommissie adviseerde negatief. Politieke partijen stellen 'uitsterf-beleid' voor. Het college van B&W hebben een bouwvergunning verleend voor een aangepast ontwerp van een nieuwe bloemenstal: drie meter verplaatsing dichterbij de kruising met de Vollerswaal. Oud Hoorn blijft zich verzetten tegen verdere aantasting van het rijksmonument.

Oosterpoort (rijksmonument)

De Vereniging Hendrik de Keyser heeft enkele herstelwerkzaamheden laten uitvoeren. De noodzakelijke grondige restauratie moet nog starten.

Opperweg (tussen Schellinkhout en het bedrijventerrein Hoorn 80)

Plan voor plaatsing van drie windturbines met uiterste wiekhoogte van 125 meter. Oud Hoorn steunt de werkgroep in haar strijd tegen deze hoogste regionale bouwwerken.

Oude Doelenkade

Ottobrug is hard toe aan opknappbeurt.

Pakhuisstraat

Eigenaar Stichting Stadsherstel Hoorn heeft samen met aannemer Woudenberg in razende vaart gezorgd voor een complete nieuwe uitstraling van het straatbeeld: een geheel nieuw gevoegde oostgevel met verscheidene flinke dakkapellen tot in de goot. Twee geveldoorbrekende ingangspartijen completeren het beeld. De muur aan de westzijde is fraai verweerd maar ook bijzonder slecht. Stichting verhuurt het complex, na restauratie, aan het Academisch Centrum voor Tandartsenopleiding Amsterdam (ACTA). Oud Hoorn heeft, grenzend aan haar huidige bezit, een ruimte van ongeveer 65m² op de begane grond gekocht.

Overleg met de gemeente Hoorn over compensatie voor de 2e en 3e verdieping verloopt bijzonder traag. Wethouder zegde ooit initiatief daartoe toe. Oud Hoorn wacht in spanning af.

Pakhuisstraat/hoek Onder de Boompjes

De wandelcorridor tussen parkeergarage en stadscentrum wordt schrikbarend ontsierd door een woud van verwijzingsborden zonder enige smaak en samenhang.

Provinciale weg

Bouw nieuw Regionaal Historisch Centrum gestart.

Met toepassing van artikel 19 lid 1 van de WRO is vrijstelling en bouwvergunning verleend voor de realisering van een semi-overdekte kunstbaan met bijbehorende ontsluitingsstructuur (van rotonde in de Provincialeweg N506 tot en met de aansluiting op de Bobeldijkerweg/Keern) in het gebied De Blauwe Berg.

Ramen 18 (rijksmonument)

Monumentenvergunning verleend voor plaatsen poort in Arminiaanse Glop naast monument. Oud

Hoorn snapt hier niets van. Zie ook: Arminiaanse Glop.

Ramen 26

Plan voor uitbreiden woning.

Ramen 35 (rijksmonument)

De jaarlijkse onderscheiding ging dit jaar naar dit zojuist gerestaureerde pand.

Schelphoek - gelegen aan de Westfrieze Omringdijk (provinciaal monument)

Plan voor nieuwe jachthaven; provincie Noord-Holland verleent speciale subsidie bij het actieprogramma: 'Water als economische drager'.

Slapershaven

Van overtuinen, parkeerplaatsplannen naar openbaar groen. Wat is er van de unieke overtuinen overgebleven?

Stationsgebied

Gemeentebestuur deinst terug voor de hoge verplaatsingskosten van het busstation naar de noordzijde. Busmaatschappij en provincie Noord-Holland willen niet meewerken. De te ambitieuze plannen stranden vooralsnog op gebrek aan financiële dekking (geen ondergrondse parkeergarage aan de noordzijde van het station, geen verplaatsing van het busstation naar de noordzijde en geen nieuwbouw van appartementen aan de zuidzijde). Oud Hoorn is van mening dat de gemeente zich moet blijven inspannen voor een stijlvollere entree tot de oude stad, te beginnen met een meer toegankelijke looptraverse tussen zuid- en noordzijde.

Turfhaven

Zie Weeshuiscomplex.

Vale Hen/Dubbele Buurt

Architect Sjoerd Soeters heeft de

eerste ideeën gepresenteerd voor de ontwikkeling van dit gebied. Enthousiaste politieke reacties. Ook Oud Hoorn reageert voorzichtig positief. Hoe gaat het nu verder? Tijdens de z.g. 'Binnenstadsdag' bleek het plan nog steeds erg actueel. De architecten Alberts en Van Huut enerzijds (Parkschouwborg) en Soeters (vale Hen e.o.) lijken elkaar vliegen te willen afvangen.

Veemarkt (rijksmonument)

Oud Hoorn vraagt zich af waarom bij de reconstructie van deze historische markt de nieuwe straatverlichting niet is doorgetrokken tot aan de Noorderstraat.

Wabenstraat

Het complex van het Streekziekenhuis is gesloopt ten behoeve van de bouw van een nieuw woongebied: de Streektuinen. Het plan bestaat uit circa 300 woningen en appartementen. Realisering van deze z.g. 'inbrei-locatie' anno 2007.

Wabenstraat/ Van Oostzanenstraat

Sloopvergunning verleend voor slopen van schoolgebouw.

Westerblokker

Karakteristieke lintbebouwing. De Raad van State heeft ingestemd met het bestemmingsplan dat hoogbouw tot 10 meter toestaat. Oud Hoorn blijft zich hard maken voor bescherming van lint, open ruimten daarlangs en de karakteristieke bebouwing. Laat het Beeldkwaliteitsplan maatgevend blijven.

Weeshuiscomplex

Het complex staat praktisch leeg en de bouwkundige staat wordt er niet beter op. Intermaris is de nieuwe eigenaar van het complex. Oud Hoorn waakt over de monumentale toekomst van dit unieke

Westerdijk, richting Parkschouwborg.

complex met binnentuin, inclusief de Mariakapel. Tot nu toe heeft Intermaris zich steeds op verantwoordelijke wijze gekwetend van haar restauratieve taken.

Raad stelt geld beschikbaar voor onderzoek naar de kademuren: restauratie of nieuwbouw?

Westerblokker – kerkgebouw Heilige Aartsengel Michaël

Oorspronkelijk kerkgebouw met gotische en neo-classicistische elementen reeds lange tijd in gebruik als tapijthal. Gebouw dateert uit 1853 en is ontworpen door de Leidse architect Th. Molkenboer (1796-1863). Plan om pand op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen. Gemeente heeft een P.M.post op de begroting opgenomen.

Westerdijk (provinciaal monument)

Politiek formuleerde 19 richtinggevend uitspraken voor de Westerdijk als promenade met boulevard-uitstraling; het pad moet o.a. tweemaal zo breed worden, kan gelardeerd worden met historische lantaarnpalen, vier steigers voor zwemmen en aanmeren zijn mogelijk. Het politiek ambitieniveau overstijgt de financiële ruimte op dit moment.

Westerdijk 47A

Solitair karakteristiek pand met plat dak (nog steeds!) wacht op de

ontwikkelingen op het terrein van de oude schouwborg. Opgravingen aldaar hebben nieuw informatie opgeleverd over oude dijk- en slotenverloop.

Bestemming oud schouwborgterrein onzeker. Vestiging supermarkt verworpen door de raad. Ook Oud Hoorn vreest de verkeersaantrekkelijke werking die van zo'n vestiging uit zou gaan. Gelden de gemeentelijke uitgangspunten nog steeds? Al met al duurt het weer lang eer het braakliggende terrein nieuwe invulling krijgt.

Westerdijk 48

Oud Hoorn blijft zich verzetten tegen de eventuele sloop van dit karakteristieke pand met zijn typerende gevel. Er is een bouwvergunning aangevraagd voor nieuwbouw na sloop.

Wisselstraat 8 (rijksmonument)

Monumentenvergunning aangevraagd voor dit langgerekte pand onder zadeldak. Turks Museum blijft gehuisvest in dit monumentale pand dat eigendom is van Vereniging Hendrick de Keyser: de laatste van de z.g. Top Vijf.

Zon 11

De verloedering van dit markante pand gaat onverminderd door. Wie neemt het initiatief om tot verbetering te komen? De buurpanden zijn acceptabel opgeknapt en vernieuwd.

Lezers schrijven

Beste redactie,

Gisteren ontving ik nummer 3 van het kwartaalblad en ik heb het met interesse bekeken. Zoals altijd roept een uitgave vele gevoelens bij mij op. Ik was in de kerk toen de vliegtuigbotsing plaatsvond en ik kan me nog vele dingen herinneren. Het was een zenuwachtige dag voor vele mensen.

Clemens Verbeek, Stony Brook, New York, USA

Geachte redactie,

Het is altijd een mooie dag voor mij wanneer ik het kwartaalblad ontvang.

De keuze van de artikelen en de diepte van de inhoud verbaast mij nog steeds elke keer. Het laatste kwartaalblad was geen uitzondering. Het artikel 'Gevleugelde bevrijders crashten boven Hoorn' bracht vele herinneringen terug. Ik had altijd gedacht dat het het werk van de 'Luftwaffe' was. Onze familie was ook tijdelijk geëvacueerd vanwege een niet geëxplodeerde bom ongeveer 20 meter achter ons huis, naast een huis van Oortman-Geerlings aan de Koepoortsweg. Ik denk dat ongeveer drie of vier dagen later het 'all clear' werd gegeven bij de autoriteiten van de dag en wij weer terug naar huis gingen.

Maar het grootste plezier kwam van Arie Boltjes artikel: 'De Hoornse kermis in vroegere jaren' De openingszin beschrijft het al reeds en Arie, ik was met je mee. Ik neem mijn pet af voor dat goede geheugen van je. Zoals je dat alles beschreef, kon ik weer de poffertjes ruiken van Van Loggemes' kraam. Mijn moeder kocht een

serie van tienrittenkaartjes voor de draaimolen. En die werden zorgvuldig uitgedeeld. Ik denk dat het er één of twee gedurende de week waren en één voor lappendag. Ik stond altijd een lange tijd bij de koekhakkraam, hopen op een beetje afsnij van die koek. Ik was altijd verbaasd over die luchtschommel en hoe hoog die schuifjes gingen. Soms dacht je dat ze over de top zouden gaan, maar zoals Arie schreef, één van de werkers stond altijd klaar met de houten rem. De namen alleen brengen nog vele herinneringen. Van Dam, Van Loggem, Koldewijn (ik werkte daar als loopjongen tijdens St. Nicolaas-Kerstmis 1939). Die dame die in een geraamte veranderde was voor mij als jongen wel het vreemdste en vele jaren heb ik erover gepiekerd, tot ik veel later tot de conclusie kwam dat het een primitieve aanwending van röntgenbestraling was.

In ieder geval, Arie en redactie veel dank voor de herinneringen.

Kees Hoogland, P.O.Box 168, Trinity Beach, Qld. 4879, Australia

Geachte redactie,

Voor mijn moeder, die nu 80 jaar is, ben ik op het web aan het kijken of er nog iets bekend is over het kunstenaarsverzet in Hoorn tijdens de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de oorlog woonde mijn moeder in Hoorn. Ik begrijp van haar, dat er toen lepeltjes gemaakt werden van geldstukken door ondergedoken kunstenaars, die deze dan weer verkochten om in hun onderhoud te voorzien. Een naam van een lid van deze kunstenaarsgroep wist mijn moeder zich nog te herinne-

ren: Charlotte Kohler. Het mag duidelijk zijn dat deze kunstenaars dus niet voor de bezetter wilden werken. Toen werd er niet veel over gesproken. Nu zou mijn moeder het jammer vinden als deze geschiedenis vergeten zou worden. Bij mijn moeder hangen twee van die setjes lepeltjes aan de muur en ik stel ook veel belang in deze verhalen.

Als er in Hoorn en/of bij uw vereniging iets bekend is over deze verzetsmensen of als er verhalen over bestaan zou ik die graag willen lezen of horen.

Met vriendelijke groeten,
Marianne Bakker

L.S.

Op het interessante en zeer uitgebreide artikel van Siem van Baar in de laatst verschenen Oud-Hoorn de volgende reactie:

Ik herinner me betr. de slagerij van van Wijngaarden nog dat de stadsomroeper (die hadden we toen nog) op verschillende punten in de stad na een paar slagen op zijn gong het volgende uitriep: "Bij van Wijngaarden in de Pieterseliesteeg is heden verse bouillon verkrijgbaar!" Dit zal zeer waarschijnlijk in de oorlogsjaren het geval zijn geweest. Bij slagerij Meijssen (blz. 113) wil ik opmerken dat Meijssen van de Pieter Floriszstraat naar de Kruisstraat kwam en niet omgekeerd zoals in het artikel vermeld staat. Slager Dinkla trok in de zaak van Meijssen, maar ik weet niet meer of dat in de P. Floriszstraat of in de Kruisstraat is geweest.

Met vr. groeten,
P.J.N. van Diepen

Het documentatiecentrum van Oud Hoorn

Augustus t/m oktober 2005

Christ Stoffelen

Er is tijdens de verbouwing in het Oost-Indisch Pakhuis heel wat gebeurd met de boeken en de kasten van het documentatiecentrum. Eerst zijn alle boeken van beneden naar de zolderverdieping gebracht. De boekenkasten zijn helemaal gedemonteerd en elders erg mooi uitgebreid met een flinke ruimte in de vorm van bovenkasten. Na de verbouwing zijn ze teruggebracht en op hun nieuwe plaats in het O.I. Pakhuis in elkaar gezet. Vervolgens zijn de boeken weer van de zolder terug naar beneden gehaald en in de kasten geplaatst. Binnenkort zal er nog een reorganisatie van die boeken plaatsvinden samen met een aantal boeken dat vanwege plaatsgebrek al eerder op zolder was ondergebracht. Nu de kastruimte is uitgebreid zullen de meeste van die boeken ook weer beneden komen te staan. De boeken van het documentatiecentrum zijn weer toegankelijk tijdens de openingstijden van het O.I. Pakhuis.

Het aantal vermeldenswaardige aanwinsten uit de laatste periode is gering. Ik noem twee aankopen. Een zeer lijkig werk is het boek 'Het Staatkundig en Maatschappelijk Leven der Nederlandsche Steden' uit 1909. Dr. H. Brugmans beschrijft hierin de voorgeschiedenis, het ontstaan en de ontwikkeling van de oude Nederlandse steden. Aan de orde komen bijvoorbeeld de ontwikkeling van dorp tot stad, rechten en plichten van burgers, de stadsregering, sociale verhoudingen in de stad en nog veel meer aspecten. Mede met het oog op Hoorn 650 jaar stad in 2007 is dit zeer interessante materie. De andere aankoop is een

boekje uit de bekende Heemschutserie. Het betreft de uitgave uit 1944 met de titel 'Oude Nederlandsche majolica en tegels Delftsch aardewerk', geschreven door Dr. Elisabeth Neurdenburg. Over de afgelopen periode heb ik slechts één schenking te vermelden. Ik dank de heer S. Ooijevaar uit Kockengen hartelijk voor het boekwerk waarmee hij ons verblijdde. De heer Ooijevaar is geboren en getogen in Hoorn en trouw lid van onze vereniging. Zijn schenking betreft het 'Adresboek uit 1949 van Hoorn annex de gemeenten Avenhorn, Berkhout, Blokker, Hoogwoud, Nibbixwoud, Schellinkhout, Westwoud, Wognum en Wijdenes'. In dit boek zijn allerlei interessante gegevens te vinden. Zo is bij de meeste mensen naast hun adres ook hun beroep vermeld. Van vele bedrijven vinden we een fraaie advertentie in het boek. Over de gemeenten kun-

nen we een aantal wetenswaardigheden lezen, zoals de namen van burgemeester, wethouders en raadsleden. Ook bijvoorbeeld het aantal inwoners en gegevens over de jaar- en weekmarkten staan vermeld.

Voor zover het laatste nieuws uit het documentatiecentrum. Voor vragen, opmerkingen, schenkingen en anderszins kunt u mij bellen op nummer 0229-235227.

Lezingen 2006

26 januari: 30 jaar Stadsherstel

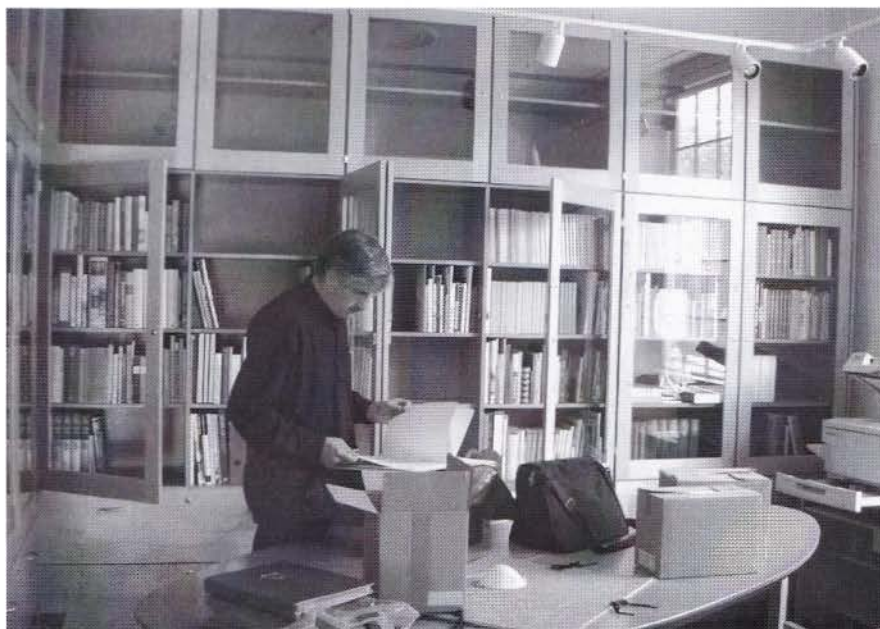
1 maart: De geschiedenis van West-Friesland en de ontwikkeling van het landschap.

3 april: Historische dia's geven een beeld van het Stationsgebied.

Aanvang: 20.00 uur

Plaats: Het Pakhuis, Onder de Boompjes 21 te Hoorn.

Toegangsprijs: € 2,50.

Christ Stoffelen ruimt in het documentatiecentrum de vergrote boekenkast in.

Monumentenman Henk Zantkuijl 80 jaar

Frans Zack

Enige weken geleden werd de inmiddels alom bekende en zeer gewaardeerde 'monumentenman' Henk Zantkuijl 80 jaar. Dit feit werd met een aantal genodigden gevierd tijdens een symposium in het Statenlogement op vrijdag 11 november j.l. Bij die gelegenheid kon Oud Hoorn-voorzitter Ton van Weel de jarige namens de vereniging de nieuwe Atlas van Blaeu aanbieden. Een geschenk waar de jarige zich bijzonder vereerd mee toonde.

Een groot aantal van de aanwezigen had te kennen gegeven de jarige te willen toespreken. Hierbij werd de rij geopend door Ton van Weel die te kennen gaf dat Oud Hoorn zich dankbaar voelt voor het werk van Henk Zantkuijl voor de stad.

"Vijf jaar geleden schreven we in het kwartaalblad bij gelegenheid van je 75e verjaardag: Henk Zantkuijl, 75 jaar kijken met hart en

De 80-jarige Henk Zantkuijl was diep onder de indruk van het geschenk dat hem door Ton van Weel namens de Vereniging Oud Hoorn werd aangeboden.

hoofd. Bewust ging het hart voor het hoofd, want als mij iets is bijgebleven uit de gesprekken met jou komt jouw passie voor de kwaliteit van de bouwkunst en speciaal van het woonhuis uit jouw diepe binnenste. Die is dus echt, authentiek.

Een beetje oneerbiedig gezegd – jij zult begrijpen waarom ik het zo zeg – kwam jij als een godsge-schenk, op een uitgelezen moment, naar Hoorn. Je had je sporen verdiend in Utrecht en Amsterdam. Hoorn stond bij jouw komst bol van de plannen: Visserseiland, Karperkuil en Jeudje. Zeer veel invloed, op achter- en voorgrond, vanwege je bevlogen deskundigheid met kennis van zaken. Ingezet door het gemeentebestuur op strategische momenten en plaatsen. Gemeenteraad, commissies en bewoners overtuigen. Dat lukte jou. Jij ontdekte dat de havenstad Hoorn in haar ruimtelijke structuur van oorsprong een heuse polderstad is, ontstaan uit originele waterlopen. Daar moeten we nog steeds iets mee, vinden wij.

Beste Henk, we zijn het lang niet altijd met elkaar eens geweest, denk aan het Visserseiland en de verkoop van de Top Vijf, maar het is verdraaid moeilijk strijden tegen zo'n aardige man. Oud Hoorn is jou dankbaar voor alles wat je voor de mooie monumentale maar oh zo kwetsbare stad hebt betekend en nog zult betekenen. Wij willen jou daarbij graag een cadeau overhandigen: een kanjer van een geschenk voor een kanjer van een man," aldus Ton van Weel.

Henk Zantkuijl was in de jaren vijftig van de vorige eeuw oprichter van het Bureau Monumenten-

Een van de sprekers was meesterschilder Max Polman die opmerkte dat hij van Zantkuijl geleerd had dat kleurenonderzoek veel kan bijdragen aan de restauratie van een monument.

zorg in Amsterdam. Daarbij doceerde hij tevens aan de Technische Universiteit in Delft en de Academie voor Bouwkunst in Rotterdam. In twintig jaar schreef hij zijn levenswerk; *Bouwen in Amsterdam*, een standaardwerk dat alles vertelt over woonhuizen in de hoofdstad. Na zijn pensionering in 1988 verhuisden Jeanne en Henk Zantkuijl naar Hoorn: de plaats waar inmiddels dochter Mirjam al woonde. De verhuisdozen moesten zo ongeveer nog worden uitgepakt toen Arie Boezaard van het Bureau Monumentenzorg al om de hoek verscheen om een beroep te doen op de kennis van Henk Zantkuijl. Vanaf dat moment heeft Henk Zantkuijl zijn deskundige stempel gedrukt op o.a. de monumentencommissie. Voor zijn vele verdiensten voor de stad Hoorn kreeg hij bij zijn 75e verjaardag de gouden legpenning van de stad. Hoorn hoopt nog vele jaren van de kennis van Henk Zantkuijl te kunnen profiteren.

Inhoudsopgave 2005

Kwartaalblad, redactie, lezers

Joke Admiraal	Lezers schrijven	34, 67, 117, 176
	Aan de leden	26

Vereniging

Jan Floris	Lezingen seizoen 2005-2006	123
Diana van den Hoogen	Met Oud Hoorn het net op	154
Diana van den Hoogen	Drie gezworen kameraden	151
P.M. Huisman	Driejaar e-mailpost via info@verenigingoudhoorn.nl	33
P.M. Huisman	Jaarverslag 2004	24
P.M. Huisman	Verslag najaarsledenvergadering 16-10-2004	27
Frans van Iersel	Verslag voorjaarsledenvergadering 19-4-2005	114
Christ Stoffelen	Exploitatie Vereniging Oud Hoorn 2004-2005	45
A.G.F. van Weel	Het documentatiecentrum van Oud Hoorn	30, 54, 124, 177
	Van de bestuurstafel	11, 82, 101, 146

Stadsbeeld, monumenten, archeologie

Henk Overbeek	Een gevel 'op vlucht' gebouwd	160
Femke Uiterwijk	Ramen 35 en de jaarlijkse onderscheiding	157
A.G.F. van Weel	Stadsbeeld, restauraties, wijzigingen, verval	36, 70, 126, 168
Frans Zack	Discussieavond over toekomst binnenstad	89
Frans Zack	Klooster Bethlehem blijft een raadsel	156
Chiel van der Zel jr.	Kleine Oost 1 zoals het vroeger was	85

Stadsgeschiedenis

	Hoorn in bevrijdings-feestroes	134
	60 Jaar geleden vierde Hoorn bevrijdingsfeest	53
	De Zuiderzeebode Zaterdag 5 mei 1945	29
	De Hoornse kermis in vroegere jaren	118
Arie Bolte	Anekdote uit de oorlogsjaren	134
Wim Bongers	Oorlogsherinneringen van een Horinees	64
Piet Peerdeman	Geschiedenis op straat. Geldlozepad	135
Riemer Reinsma	Herinneringen aan een woelige Nieuwstraat	3
Frans Zack	Gevleugelde bevrijders crashten boven Hoorn	95
Frans Zack	'De Zuiderzeebode' met bevrijdingsnummer	51
Frans Zack		

Instellingen, verenigingen, bedrijven

Siem van Baar	Expositie 'Uit het rijke Hoornse Roomse leven'	68
Albert de Graaf	Slagers genoeg in het oude Hoorn	107
H. ter Hofstede-de Hart	Jaarverslag vereniging Het Carillon	159
Henk Overbeek	Boter, kaas en eieren	69
F. U[iterwijk]	Fa. De Gruyter & Zoon, bloei en teloorgang	55
Huub Ursem	75 jaar Sinfonia in West-Friesland (boekbespreking)	35
Frans Zack	Ambachtelijk werk bij Steenhouwerij Vogelpoel	80
Frans Zack	Expositie werk van Carl Fahringer	88
Frans Zack	Hoorns meisje voor Westfries Museum	125
Frans Zack	De schitterende Rietschoof gestolen	32
Frans Zack	Westfries Museum heeft weer een Rietschoof	165

Personen

Leo Hoogeveen	Frisia Nora Benima, 1911-1943	17
J.P.H. van der Knaap	Een kopergravure voor pater Tyras	62
Femke Uiterwijk	In Memoriam Nico Beerse	26
A.G.F. van Weel	In memoriam Herma van den Berg	152
Frans Zack	Monumentenman Henk Zantkuijl 80 jaar	178
Frans Zack	Piet de Haan sneuvelde 65 jaar geleden	139

Rubrieken

Henk Saaltink	Men vraagt ons	78, 121, 166
Femke Uiterwijk	Hoe Hoorn veranderde	48, 92, 136, 180
Femke Uiterwijk	Men vraagt ons	43

HOE HOORN VERANDERDE

Femke Uiterwijk

1930. Huize 'Avondlicht', nadat het voor de tweede maal was uitgebreid. Vanaf het Keern gezien zijn er vanaf de dakkapellen vijf ramen bijgekomen, plus het kopgebouw met om de hoek nog een vleugel. Ondertussen is 'Avondlicht' al vele malen ver- en herbouwd en staat er nu een hypermodern verzorgingshuis.

De watertoren in 1912/13 op de hoek van de Geldelozeweg neergezet, om zo de Hoornse ingezetenen van een waterleiding te voorzien, werd in 1970 weer af-

gebroken. In de Tweede Wereldoorlog was op deze toren een uitkijk/mitrailleurpost van de Duitsers geïnstalleerd. Deze Duitsers kwamen na melkerstijd met een emmertje, melk halen bij boer De Haan van boerderij 'Deus Adjutor'. Toen de bevrijding daar was, stond Jan de Haan (een zoon van de boer van 'Deus Adjutor') met één van de Duitse soldaten die altijd melk kwam halen te praten. "Zo, het is over", zei de boerenzoon. "Ja", sprak de Duitser, "het is over, maar ik had drie ijssalons in Berlijn en nu heb ik niets meer!"

